

ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2010-2011

ΔΩΡΕΑ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΤΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ Ε1 & ΣΤ2

4^{ΟΥ} ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΛΙΒΑΔΕΙΑΣ

ΓΕΩΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ-ΓΕΩΜΥΘΟΛΟΓΙΚΑ ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ ΤΗΣ ΒΟΙΩΤΙΑΣ

- ✚ ΑΠΟΣΤΡΑΓΓΙΣΤΙΚΑ-ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ ΕΡΓΑ ΤΩΝ ΜΙΝΥΩΝ ΣΤΗ ΛΙΜΝΗ ΚΩΠΑΪΔΑ
- ✚ ΑΛΛΑΚΟΜΕΝΕΣ - ΚΟΡΩΝΕΙΑ ΚΑΙ ΘΕΑ ΑΘΗΝΑ
- ✚ ΑΚΡΑΙΦΝΙΟ: ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΑΣ & ΗΡΩΟ ΤΟΥ ΠΤΩΟΥ

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΜΕ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ Π.Ε.

«ΓΕΩΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ - ΓΕΩΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ»

ΠΟΥ ΣΥΝΤΟΝΙΖΕΙ ΤΟ ΚΠΕ ΣΤΥΛΙΔΑΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΕΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ:

ΑΤΣΑΛΑΚΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ
ΜΠΑΡΛΑ - ΝΙΑΒΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

938.914

Γ

ΑΡΕ:	
ΤΑΣ:	
ΚΩΕ:	1

ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2010-2011

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΤΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ Ε1 & ΣΤ2

4^{ΟΥ} ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΛΙΒΑΔΕΙΑΣ

ΓΕΩΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ-ΓΕΩΜΥΘΟΛΟΓΙΚΑ ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ ΤΗΣ ΒΟΙΩΤΙΑΣ

- ✦ ΑΠΟΣΤΡΑΓΓΙΣΤΙΚΑ-ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ ΕΡΓΑ ΤΩΝ ΜΙΝΥΩΝ ΣΤΗ ΛΙΜΝΗ ΚΩΠΑΪΔΑ
- ✦ ΑΛΑΛΚΟΜΕΝΕΣ - ΚΟΡΩΝΕΙΑ ΚΑΙ ΘΕΑ ΑΘΗΝΑ
- ✦ ΑΚΡΑΙΦΝΙΟ: ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΑΣ & ΗΡΩΟ ΤΟΥ ΠΤΩΟΥ

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΜΕ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ Π.Ε.

«ΓΕΩΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ - ΓΕΩΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ»

ΠΟΥ ΣΥΝΤΟΝΙΖΕΙ ΤΟ ΚΠΕ ΣΤΥΛΙΔΑΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΕΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ:

- ✦ ΑΤΣΑΛΑΚΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ
- ✦ ΜΠΑΡΛΑ - ΝΙΑΒΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

ΑΡΧ.:	59181
ΤΑΣ:	Γ
ΚΩΔ.:	41306 1

Τα Περιβαλλοντικά Προγράμματα:

α) « Γεωπεριβαλλοντικά - Γεωμυθολογικά μονοπάτια της Βοιωτίας : Τα ποτάμια της Βοιωτίας - Τα αποστραγγιστικά - αντιπλημμυρικά έργα των Μινύων στη λίμνη Κωπαΐδα»

και

β) «Γεωπεριβαλλοντικά - Γεωμυθολογικά μονοπάτια της Βοιωτίας: Αλασκομενές - Κορώνεια και Θεά Αθηνά- Ακράϊφνιο - ναός της Θεάς Δήμητρας και ηρώο του Πτώου» υλοποιήθηκαν από τους μαθητές και μαθήτριες των Ε1 και Στ2 αντίστοιχα το σχολικό έτος 2010-2011.

Υπεύθυνες των προγραμμάτων ήταν οι εκπαιδευτικοί: Ατσαλάκη Αικατερίνη για την Ε1 και Μπάρα - Νιαβή Βασιλική για τη Στ2

ΤΜΗΜΑ Ε1
ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ

1. Αλμπάνης Στυλιανός
2. Βάγια Βασιλική
3. Βλάχου Μελπομένη
4. Γιούλα Γεωργία
5. Γρηγορίου Απόστολος
6. Δήμου Μάριος
7. Δήμου Μάριος
8. Κεφλέφας Γεώργιος
9. Κεφαλά Καλομοίρα
10. Μίχος Τριαντάφυλλος
11. Πούλος Κωνσταντίνος
12. Σπανογιάννης Αναστάσιος
13. Σταυλιώτης Παναγιώτης

14. Τριανταφύλλου Παναγιώτης
15. Κιούση Λυδία
16. Λούλος Βασίλειος
17. Ματσιότας Κριστιάν
18. Χριστοδούλου Χρύσα

ΤΜΗΜΑ ΣΤ2

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ

Αγγελική Κούκου

Βασίλης Μόκας

Γιώργος Γκικόπουλος

Γιώτα Παπαθανασίου

Δημήτρης Βαγιάννης

Δημήτρης Γκίκας

Δημήτρης Παπαγεωργίου

Ελίνα Χαλβατζή

Ευγενία Καλογήρου

Ηλίας Λιάκος

Κατερίνα Κολιούκου

Κριστιάν Γκίνι

Νικολέτα Στάμου

Ορέστης Νιαβής

Παναγιώτης Γκίκας

Πέτρος Φασούλας

Χριστίνα Μπαλτσιώτη

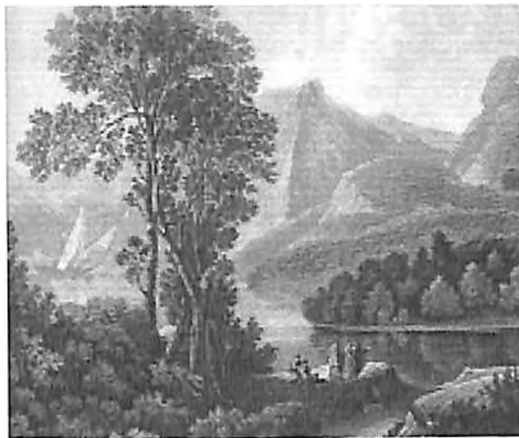
Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Α/Α	ΚΕΙΜΕΝΑ	ΣΕΛ.
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	8
2	ΠΟΤΑΜΙΑ ΤΗΣ ΒΟΙΩΤΙΑΣ	9
3	ΜΙΝΥΕΣ	16
4	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ	17
5	Η ΛΙΜΝΗ ΚΩΠΑΪΔΑ	19
6	ΤΑ ΑΠΟΣΤΡΑΓΓΙΣΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΤΩΝ ΜΙΝΥΩΝ	21
7	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ	26
8	ΤΟ ΚΑΣΤΡΟ ΤΟΥ ΓΛΑ	28
9	Η ΠΕΔΙΑΔΑ ΤΗΣ ΚΩΠΑΪΔΑΣ ΓΙΝΕΤΑΙ ΠΑΛΙ ΛΙΜΝΗ	29
10	ΤΟΠΙΚΟΙ ΜΥΘΟΙ	30
11	ΑΡΘΡΟ ΣΕ ΤΟΠΙΚΕΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ	32
12	ΑΛΛΑΚΟΜΕΝΕΣ - Η ΠΑΤΡΙΔΑ ΤΗΣ ΘΕΑΣ ΑΘΗΝΑΣ	33
13	ΑΛΛΑΚΟΜΕΝΕΑΣ ΚΑΙ ΔΑΙΔΑΛΙΑ	36
14	ΝΑΟΣ ΙΤΩΝΙΑΣ ΑΘΗΝΑΣ	39
15	ΑΚΡΑΙΦΝΙΟ: ΗΡΩΟ ΤΟΥ ΠΤΩΟΥ & ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΘΕΑΣ ΔΗΜΗΤΡΑΣ	41
16	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ	42
17	Ο ΜΥΘΟΣ ΤΗΣ ΑΡΠΑΓΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΣΕΦΟΝΗΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΛΟΥΤΩΝΑ	43
18	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ	46
19	ΑΡΘΡΟ ΣΤΙΣ ΤΟΠΙΚΕΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ & BLOGS	47

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΓΕΩΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ - ΓΕΩΜΥΘΟΛΟΓΙΚΑ ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ
ΤΗΣ ΒΟΙΩΤΙΑΣ:

- ⊕ ΤΑ ΠΟΤΑΜΙΑ ΤΗΣ ΒΟΙΩΤΙΑΣ
- ⊕ ΤΑ ΑΠΟΣΤΡΑΓΓΙΣΤΙΚΑ -ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ ΕΡΓΑ
ΤΩΝ ΜΙΝΥΩΝ

ΤΑΞΗ Ε2

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ:
ΑΤΣΑΛΑΚΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ
ΣΧ. ΕΤΟΣ 2010-2011

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι αρχαίοι Έλληνες αλλά και άλλοι λαοί την εποχή που δεν είχαν αναπτυχθεί ακόμη οι επιστήμες, προσπάθησαν να ερμηνεύσουν τις διάφορες αλλαγές που παρατηρούσαν στο περιβάλλον, (γεωλογικές, κλιματολογικές κ.λ.π.) πλάθοντας μύθους που τους εξηγούσαν.

Η Ελληνική Μυθολογία είναι η παλαιότερη ιστορία των κατοίκων που έζησαν στον τόπο αυτό που αργότερα ονομάστηκε Ελλάδα. Αποτελεί για μας μια ανεκτίμητη κληρονομιά.

Οι Αρχαίοι Έλληνες δημιούργησαν πολλούς μύθους που αφορούσαν τις έντονες περιβαλλοντικές αλλαγές που γίνονταν στον Ελλαδικό χώρο, μια περιοχή με έντονη σεισμική και ηφαιστειακή δραστηριότητα την εποχή εκείνη αλλά και σήμερα.

Στην κεντρική Ελλάδα είχαμε στην προϊστορική εποχή μεγάλες γεωλογικές μεταβολές (έντονη ηφαιστειότητα, σεισμικότητα, αλλαγή των ακτογραμμών κ.λ.π.). Για το λόγο αυτό δημιουργήθηκαν πολλοί μύθοι. Είναι γνωστή: η Τιτανομαχία, ο μύθος του Δευκαλίωνα και της Πύρρας, η γέννηση του Έλληνα, ο Θάνατος του Ηρακλή ...

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι Λιχάδες νήσοι, ηφαιστειακά νησιά στο Μαλιακό κόλπο, όπου η Μυθολογία λέει ότι δημιουργήθηκαν όταν ο Ηρακλής εκσφενδόνισε το Λίχα στη θάλασσα.

Η τάξη ΣΤ2 συμμετέχει εδώ και τέσσερα χρόνια στο «Εθνικό Θεματικό Δίκτυο Π.Ε. – Γεωπεριβαλλοντικά -Γεωμυθολογικά μονοπάτια» με θέμα: «Γεωπεριβαλλοντικά -Γεωμυθολογικά μονοπάτια της Βοιωτίας: Τα αποστραγγιστικά και αρδευτικά έργα των Μινύων στην πεδιάδα της Κωπαΐδας, το Τροφώνιο Μαντείο, η Κοιλάδα των Μουσών, το Μαντείο του Πτώου Απόλλωνα».

Φέτος ακολουθώντας τα Γεωμυθολογικά - Γεωπεριβαλλοντικά μονοπάτια της Βοιωτίας ανακαλύψαμε το ναό της Δήμητρας, το ηρώο του τοπικού ήρωα Πτώου στο Ακραιφνιο. Αναζητήσαμε τον τόπο γέννησης της Θεάς Αθηνάς στις Αλαλακομενές και την Κορώνεια, τον τόπο όπου λάτρευαν όλοι οι Βοιωτοί τη Θεά στον περίφημο ναό της Ιτωνίας Αθηνάς.

Ασχοληθήκαμε με αυτά τα θέματα γιατί σκοπός μας είναι να φανερώσουμε τόπους της Βοιωτίας αρχαίους που συνδέονται με μύθους και οι οποίοι βρίσκονται σε αφάνεια.

Πριν δυο χρόνια επισκεφτήκαμε το Ακραιφνιο για να δούμε το Ναό και το Μαντείο του Πτώου Απόλλωνα. Τότε είχαμε πει ότι κάποτε θα επισκεφτούμε το ναό της Θεάς Δήμητρας και στο Ηρώο του Πτώου που βρισκόταν στο λόφο Καστράκι.

Από την εργασία «Γεωπεριβαλλοντικά - Γεωμυθολογικά μονοπάτια : τα αποστραγγιστικά - αντιπλημμυρικά έργα των Μινύων» που είχαμε υλοποιήσει πριν από τρία χρόνια είχαμε μιλήσει για τον ποταμό Τρίτωνα ο οποίος κατέληγε στη λίμνη Κωπαΐδα. Τότε είχαμε μάθει ότι δίπλα σε αυτόν τον ποταμό είχε γεννηθεί η θεά Αθηνά.

Θέλαμε τώρα να βρούμε τους μύθους αλλά και να ανακαλύψουμε τους τόπους αυτούς όπως είναι σήμερα. Για το λόγο αυτό επισκεφτήκαμε το Ακραιφνιο, στη θέση Καστράκι, τις Αλασκομενές και την Κορώνεια.

Η τάξη Ε1 συμμετέχει για πρώτη φορά στο πρόγραμμα «Γεωπεριβαλλοντικά - Γεωμυθολογικά μονοπάτια με το θέμα: "Γεωπεριβαλλοντικά - Γεωμυθολογικά μονοπάτια της Βοιωτίας: Τα ποτάμια της Βοιωτίας - Αποστραγγιστικά-αρδευτικά έργα των Μινύων στην Κωπαΐδα"

Στόχος του προγράμματος είναι:

1. Να έρθουν οι μαθητές σε επαφή με το σημερινό φυσικό περιβάλλον, να εξηγήσουν τις μεταβολές που έχουν γίνει είτε από φυσικά αίτια είτε από ανθρώπινη παρέμβαση.
2. Να γνωρίσουν μύθους, θρύλους της περιοχής και να κατανοήσουν τα φαινόμενα που προσπάθησαν να εξηγήσουν οι μύθοι αυτοί, σε μια εποχή που δεν είχαν αναπτυχθεί οι Φυσικές Επιστήμες.
3. Να δημιουργήσουν οι μαθητές Γεωμυθολογικά- Γεωπεριβαλλοντικά μονοπάτια και να τα γνωστοποιήσουν στον τόπο τους αλλά και σε όλη την Ελλάδα.
4. Να έλθουν οι μαθητές σε επαφή με πολιτιστικές αξίες και να κατακτήσουν γνώσεις για το περιβάλλον.

Το πρόγραμμα αυτό ξεκίνησε τον Οκτώβριο του 2010 και ολοκληρώθηκε στα τέλη Μαΐου. Κατά τη διάρκεια του προγράμματος οι μαθητές εργάστηκαν ομαδικά αλλά και ατομικά όπου χρειάστηκε, έφεραν πληροφορίες για τα θέματα που επεξεργάστηκαν. Τις ανακοίνωσαν στην τάξη, συζητούσαν, έθεταν και

απαντούσαν σε ερωτήματα, τοποθετούσαν στον πίνακα ανακοινώσεων το υλικό που είχαν βρει.

Τον Μάιο οι μαθητές/τριες της Ε1 επισκέφτηκαν τα «αποστραγγιστικά έργα των Μινύων» ξεκινώντας από τις πηγές Χαρίτων- Μέλινα ποταμό- μέχρι τη Σπηλιά του Ηρακλή στο Νέο Κόκκινο.

Οι μαθητές/τριες της Στ2 επισκέφτηκαν το Μάιο το Ηρώο του Πτώο και το ναό της Δήμητρας στο Ακράϊφνιο, τις Αλαλκομενές και το λόφο όπου υποθέτουν ότι ήταν η θέση της αρχαίας Κορώνειας.

Επίσης, και τα δυο τμήματα, πήραν μέρος στο περιβαλλοντικό πρόγραμμα του Κ.Π.Ε. Στυλίδας στο Παράρτημα Αμφίκλειας (24 Νοεμβρίου 2010), « Ποτάμια - Ζωή σ' αυτά»

Για τις επισκέψεις μας στους χώρους αυτούς γράφτηκαν άρθρα που μπήκαν σε τοπικά Blogs και εφημερίδες και στο blog του σχολείου μας: Elikonio.blogspot.com. Σκοπός μας ήταν να γίνουν γνωστοί οι τόποι αυτοί αλλά και οι μύθοι που συνδέονται με αυτούς.

Το πρόγραμμά μας αυτό θα κλείσει με την παρουσίαση της εργασίας μας και στα άλλα παιδιά του σχολείου μας, στις 8-6-2011 και ημέρα Τετάρτη.

Οι υπεύθυνες του προγράμματος :

Μπάρλα - Νιαβή Βασιλική- Διευθύντρια

του 4^{ου} Δ. Σχ. Λιβαδειάς και

Ατσαλάκη Αικατερίνη- δασκάλα της Ε1

Μάιος 2011

ΠΟΤΑΜΙΑ ΤΗΣ ΒΟΙΩΤΙΑΣ ΠΗΓΗ ΖΩΗΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ ΤΗΣ

✦ ΒΟΙΩΤΙΚΟΣ ΚΗΦΙΣΟΣ

Ο Βοιωτικός Κηφισός πηγάζει από τις πλαγιές της Γκιώνας, της Οίτης και του Παρνασσού στο νομό Φωκίδας. Περνάει από τα βόρεια τμήματα του κάμπου της Χαιρώνειας, διαρρέει στην πεδιάδα της Κωπαΐδας και χύνεται στη λίμνη Υλίκη.

Οι πηγές του Κηφισού είναι πολλές. Πάνω από 100 μικρότερες ή μεγαλύτερες πηγές καταγράφονται σε ειδική μελέτη του Ινστιτούτου Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών(ΙΓΜΕ) για το υδατικό ισοζύγιο του Βοιωτικού Κηφισού.

Αρκετοί παραπόταμοι και ρέματα χύνονται στον Κηφισό, όπως ο **Πλατανιάς**, ο **Μεραναίος** και ο **Μπογδαναίος**, στην περιοχή της Χαιρώνειας, καθώς και ο **Χάραδρος**(Κοκόρεμα), ο **Πίνδος**, το **Μαυρονέρι**, η **Έρκυνα**, το **ρέμα του Αγίου Γεωργίου** και ο **Μέλας**.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται το φαινόμενο της μείωσης της στάθμης του Κηφισού εξαιτίας των γενικά μειωμένων βροχοπτώσεων των τελευταίων χρόνων στην περιοχή και λόγω της διαπλάτυνσης της κοίτης του ποταμού και της υπεράντλησης του νερού για πότισμα των χωραφιών, κυρίως τους θερινούς μήνες.

Δυτικά του λόφου της αρχαίας Κορώνειας και σχεδόν παράλληλα με το ρέμα Πόντσα περνά ο αρχαίος ποταμός Φάλαρος.

Για τον Βοιωτικό Κηφισό μυθολογείται ότι απέκτησε αρκετά παιδιά:

- ✚ Τον **Ετέοκλο** από την Ευίππη εγγονή του Αθάμαντα, 2ου βασιλιά του Ορχομενού.
- ✚ Την **Μέλαινα**, η οποία από τον Ποσειδώνα απέκτησε τον **Δελφό** επώνυμο βασιλιά της πόλης των Δελφών.
- ✚ Την **Θυία**, πρώτη ιέρεια του Διονύσου στους Δελφούς. Θεωρείται κατά μια παράδοση μητέρα του Δελφού από τον Απόλλωνα.
- ✚ Την νύμφη **Δαυλίδα**, που έδωσε το όνομά της στην πόλη **Δαυλίδα** της Φωκίδας.
- ✚ Τη νύμφη **Λιλαία**, που έδωσε το όνομά της στην αρχαία πόλη **Λιλαία** της Φωκίδας. Η ακρόπολή της ήταν κτισμένη σ' έναν απόκρημνο βράχο του Παρνασσού, κοντά στις πηγές του Κηφισού, όπου υπήρχε ναός του Θεού-ποταμού Κηφισού και της Λιλαίας.

- ✚ Την **Κλεοδώρα**, νύμφη του βουνού Παρνασσού της Φωκίδας, η οποία από τον Ποσειδώνα απέκτησε τον **Παρνασσό**.
- ✚ Τη νύμφη **Κωρυκία**, η οποία από τον Απόλλωνα απέκτησε τον **Λύκωρο**, που κατά μια άλλη παράδοση ήταν παππούς του Δελφού.

- ✚ Τη νύμφη **Κυρτωνία** που έδωσε το όνομά της στην αρχαία πόλη **Κυρτώνη** ή **Κύρτωνες** κτισμένη Βόρεια της λίμνης Κωπαΐδας.

- ✚ Τη νύμφη **Κασταλία** που έδωσε το όνομά της σε μια αρχαία πηγή στους Δελφούς και το νερό της οποίας εθεωρείτο δώρο του Κηφισού στους Λιλαίεις. Ο μύθος αναφέρει ότι οι ντόπιοι έριχναν στον ποταμό κάποιες καθιερωμένες ημέρες ιερές πίτες ζυμαρικών ή γλυκισμάτων και άλλα αντικείμενα, τα οποία ισχυρίζονταν ότι εύρισκαν να βγαίνουν από την πηγή. Αυτό όμως ήταν αδύνατο γιατί η κοίτη του ποταμού είναι χαμηλότερη της πηγής.

ΤΡΙΤΩΝΑΣ ΠΟΤΑΜΟΣ

Ο Τρίτωνας ήταν γιος του Ποσειδώνα και της Αμφιτρίτης τους οποίους και συνόδευε επιφορτισμένος να φροντίζει τα άλογα και το αμάξι του κυρίου των υδάτων.

Ο Τρίτων ποταμός συνδέεται με τη Θεά Αθηνά. Λέγεται ότι η Θεά Αθηνά γεννήθηκε εκεί και ανετράφη από τον Αλαλκομενέα, τον ιδρυτή της πόλης των Αλαλκομενών. Άλλοι λένε ότι η πόλη πήρε το όνομά της από την κόρη του βασιλιά Ωγύγου, Αλαλκομενία. Λίγο πιο πέρα από τις Αλαλκομενές, ο Πausanias αναφέρει ότι υπήρχε ναός της Θεάς Αθηνάς με ελεφάντινο άγαλμά της. Την εποχή που η Ελλάδα ήταν υποδουλωμένη στους Ρωμαίους, ο Σύλλας άρπαξε το άγαλμα της Θεάς Αθηνάς.

ΟΜΑΔΑ 2η: Βασίλης, Γεωργία, Μένια.

ΜΕΛΑΝΑΣ ΠΟΤΑΜΟΣ

Βόρεια του Ορχομενού, στα πόδια του Υφαντείου λόφου (απόληξη του Ακοντίου όρους) υπάρχουν οι πηγές του Μέλανα ποταμού (Μαυροπόταμος) που με μήκος 30 χλμ., διασχίζει το Κωπαϊδικό πεδίο και καταλήγει στη λίμνη Υλίκη.

Οι πηγές του Μέλανα βρίσκονται στις παρυφές του Υφαντείου, σχεδόν κρυμμένες από την πλούσια βλάστηση. Εκτείνονται από την Ακιδάλια κρήνη ως το χωριό Διόνυσος. Αναβλύζουν σιωπηλά και ακατάπαυστα για χιλιάδες χρόνια μέσα από το σαθρό σώμα του υπερκείμενου Υφαντείου, δίνοντας την εντύπωση ότι κάποιο πανάρχαιο συμβόλαιο δένει τους κατοίκους με το υγρό στοιχείο και τη μητέρα φύση.

Η βλάστηση συνοδεύει τον Μαυροπόταμο σε όλη τη διαδρομή του, προσδίνοντας σκούρο χρώμα στα νερά του και σ' αυτό οφείλεται το όνομά του, Μέλας. Η πλούσια χλωρίδα και πανίδα του ήταν πάντοτε πηγή ζωής για τους κατοίκους. Τα

περίφημα χέλια του Μέλανα συγκινούσαν υπερβολικά τον Αριστοφάνη και αναφέρονται στη "Λυσιστράτη" και τους "Αχαρνείς", αλλά και ο Πausανίας, επίσης, αφιερώνει μερικές γραμμές.

Πλησίον του Ορχομενού και του Μέλανα ποταμού έγινε η μάχη που έκρινε την τύχη της Λάρυμνας το 86 π.Χ.. Ο Πλούταρχος, λόγω των πολλών νερών που είχε εκείνη την εποχή ο ποταμός, παρουσιάζει τον Ορχομενό σαν την Αίγυπτο της Βοιωτίας και τον Μέλανα ποταμό σαν Νείλο. Πηγάζει δίπλα στον Ορχομενό, στους πρόποδες του Ακοντίου(πηγές Χαρίτων), έχει άφθονο νερό και είναι πλωτός, φύονται καλάμια κι έχει παρόμοια βλάστηση με το Νείλο.

ΟΜΑΔΑ 4η: Χρύσα, Δέσποινα, Μάριος.

ΠΟΤΑΜΟΣ ΕΡΚΥΝΑ

Ο ποταμός της Έρκυνας αποτελεί ένα ιδιαίτερο στοιχείο για την πόλη της Λιβαδειάς. Σήμερα δεν υπάρχει το ιερό άλσος του Τροφωνίου, οι ναοί και τα μνημεία του, όπως μας τα περιγράφει ο Πausανίας. Οι αιώνες που κύλησαν τα εξαφάνισαν όλα και ελάχιστα λείψανα σώζονται. Όμως η φύση διατηρεί τον παλιό

της χαρακτήρα και τη φυσιογνωμία της. Συνεχίζει να προκαλεί δέος το φαράγγι του Ξηριά με τις απρόσιτες πλευρές των γκριζοπράσινων βράχων με τα αγριοπούλια να βγάζουν παράξενους κρωγμούς. Στο τέλος του Ξηριά αναβλύζουν, από τα στήθια του βράχου, οι πηγές της Έρκυνας με τα σμαραγδένια νερά τους.

Η φαντασία των προγόνων μας έπλασε ένα ποιητικό μύθο για τη γέννηση του ποταμού της Έρκυνας. Λέει ότι η Έρκυνα, πριν γίνει ποτάμι, ήταν μια όμορφη παρθένα, κόρη του ιδρυτή και αρχιτέκτονα Τροφώνιου. Έπαιζε κοντά στην πατρική της κατοικία με την Περσεφόνη, κόρη της Θεάς Δήμητρας, Θεάς της γεωργίας, και κρατούσε στα χέρια της μια χήνα. Καθώς έτρεχαν χαρούμενες με γέλια και ξεφωνητά, η χήνα ξέφυγε από τα χέρια της Έρκυνας και πέταξε σε μια γειτονική σπηλιά. Έτρεξε, τότε, η νύμφη Έρκυνα, μπήκε στην σπηλιά και μετακίνησε μια πέτρα, για να πιάσει τη χήνα, μα ευθύς ανάβλυσαν τα νερά ολόκληρου του ποταμού στον οποίο μεταμορφώθηκε η κόρη.

Τα νερά από τότε τρέχουν ασταμάτητα πάνω στις βελουδοπράσινες πέτρες της κοίτης τους, κατακυλούν σε μικροκαταρράχτες, περνώντας κάτω από τις καμάρες πέτρινων γεφυριών.

Ερμηνεία του μύθου της Έρκυνας.

Η Έρκυνα, της οποίας το όνομα ετυμολογείται από το ρήμα "είργνυμι" (=εμποδίζω την έξοδο), αρχικά ήταν η τοπική θεότητα που ήλεγχε τα υπόγεια ύδατα, που εμπόδιζε την άνοδό τους στην επιφάνεια της γης και καθιστούσε αδύνατη την άρδευση του άνυδρου τόπου. Αυτή η δύναμη κρατούσε στα χέρια μια χήνα, ένα πτηνό, όπως οι θεοί π.χ. ο Δίας είχε τον αετό, ο Απόλλωνας τον κύκνο, η Αθηνά τη γλαύκα....

Η χήνα έφυγε από τα χέρια της Έρκυνας, μπήκε στο σπήλαιο, περιήλθε στη δικαιοδοσία της Περσεφόνης, της θεάς του Άδη, δηλαδή χάθηκε για πάντα στο υποχθόνιο σκότος. Όμως η απώλεια αυτή είχε ως συνέπεια να αναβλύσει νερό, που είναι εξίσου θεϊκό.

Οι άνθρωποι αφιέρωσαν το ποτάμι στην τοπική θεότητα, για να την εξευμενίσουν και να εξασφαλίσουν την αδιάκοπη ροή των υδάτων, που είναι πηγή ζωής. Από τότε η Έρκυνα, η φοβερή δύναμη, η "εμποδίζουσα" την εμφάνιση των υδάτων, η θεοποίηση της ανομβρίας, μετατρέπεται σε θεότητα της γονιμότητας, που αργότερα συγχέεται με τη θεά Δήμητρα. Ο Ησύχιος λέει, ότι η Λεβαδειακή γιορτή των Ερκυνίων, φαίνεται ότι ήταν γιορτή προς τιμή της θεάς Δήμητρας. Η εορτή των Ερκυνίων ήταν μια τελετή κατά της ανομβρίας.

Από γεωλογικής πλευράς αν ερμηνεύσουμε το μύθο, μπορούμε να κάνουμε την εξής υπόθεση: γνωρίζουμε ότι όταν γίνει ένας σεισμός, επιφανειακά νερά χάνονται, πηγές στερεύουν αλλά και καινούριες εμφανίζονται. Ίσως μετά από κάποιο σεισμό τα εγκλωβισμένα υπόγεια νερά της περιοχής να βρήκαν διέξοδο στις πηγές του ποταμού, δηλαδή η Έρκυνα, αυτή η τοπική θεότητα που ήλεγχε τα ύδατα να τα απελευθέρωσε.

ΟΜΑΔΑ 5η : Απόστολος, Μιρέλλα, Στέλιος.

ΛΟΦΙΣ ΠΟΤΑΜΟΣ

Κοντά στον Αλίαρτο υπήρχε ένας μικρός ποταμός, ο Λόφισ. Η μυθολογία μας λέει ότι η περιοχή στην αρχή ήταν ξερή, χωρίς νερά, ώστε ένας από τους άρχοντές της να πάει στους Δελφούς και να ρωτήσει πώς θα μπορούσαν να βρουν νερό στον τόπο τους. Η Πυθία παράγγειλε στον άρχοντα να σκοτώσει όποιον συναντήσει πρώτον, καθώς θα επιστρέφει στη χώρα του. Εκείνος φτάνοντας, συνάντησε το γιο του Λόφι, τον οποίο και σκότωσε χωρίς να χρονοτριβεί, με το ξίφος του. Ζωντανός ακόμη ο νέος έτρεξε εδώ κι εκεί, κι όπου χύθηκε αίμα στα έδαφος ανέβλυσε νερό, γι' αυτό και ο ποταμός ονομάστηκε Λόφισ.

ΟΜΑΔΑ 6η: Βάσια, Κωνσταντίνος, Γιώργος.

ΑΣΩΠΟΣ ΠΟΤΑΜΟΣ

Ο Ασωπός ήταν θεός του ομώνυμου ποταμού της Βοιωτίας. Ήταν γιος του Ποσειδώνα και της Πηρούς. Από το γάμο του με τη Μετόπη απέκτησε δύο γιους, τον Ισμηγό και τον Πελάγοντα και πολλές κόρες όπως τη Νέμεα, τη Θήβη, τη Σαλαμίνα, την Κλεώνη, την Τανάγρα, την Εύβοια, τη Σινώπη, την Πλάταια, την Αίγια που όλες έδωσαν τα ονόματά τους σε πόλεις.

Ο Ασωπός είναι ποταμός που διατρέχει τα σύνορα των νομών Βοιωτίας και Αττικής. Οι κύριες πηγές του βρίσκονται στον Κιθαιρώνα, ενώ στην πορεία του συμβάλλουν και άλλα ρεύματα που προέρχονται από τους ορεινούς όγκους μεταξύ Πάρνηθας και Δερβενοχωρίων. Έχει συνολικό μήκος 57 χιλ. Και διέρχεται από το Συκάμινο, τον Ωρωπό, το Σχηματάρι και τα Οινόφυτα, ώσπου χύνεται στον νότιο Ευβοϊκό κόλπο. Ο ποταμός κινδυνεύει σοβαρά από ρύπανση, λόγω των ακατέργαστων λυμάτων που διοχετεύουν οι βιομηχανίες. Γίνονται προσπάθειες, ώστε να καθαριστεί το ποτάμι από τα τοξικά λύματα καθώς επίσης και νέοι τρόποι υδροδότησης της περιοχής.

ΟΜΑΔΑ 3η: Παναγιώτης, Λυδία, Τάσος.

Οι Μινύες

Οι Μινύες, αρχαιότατο ελληνικό φύλο, ήταν γνωστοί στα Ομηρικά και στα Αργοναυτικά έπη ως λαός ναυτικός και εξερευνητικός, που είχε αμύθητα πλούτη. Για την καταγωγή τους έχουν διατυπωθεί οι παρακάτω απόψεις:

- Ότι η καταγωγή τους ήταν από την Ιωλκό, από όπου τους έδιωξαν οι Φλεγύες.
- Ότι ήταν αυτόχθονες που αποίκησαν την Ιωλκό, όπως πίστευε ο Στράβωνας.
- Ότι ήρθαν από τη Λήμνο απ' όπου τους έδιωξαν οι Πελασγοί κι εγκαταστάθηκαν στον Ταύγετο κι ύστερα στη Λακεδαίμονα, την οποία θεωρούσαν γη των προγόνων τους, σύμφωνα με τον Ηρόδοτο που κι αυτός τους θεωρεί προγόνους των Αργοναυτών.

Σύμφωνα με τη μυθολογία μας ως γενάρχης αυτού του λαού θεωρείται ο Μινύας, γιος του Διός και της Ισιόνης και κατά άλλους γιος του Χρύση και της Ισιόνης. Κατά το μέγα ποιητή η λέξη "Μινύα" ετυμολογείται από το "μένος" που σημαίνει ισχύς, δύναμη και οι απόγονοί του, οι Μινύε ήταν οι καλά οχυρωμένοι, αυτοί που είχαν και κατοικούσαν σε ισχυρά οχυρά.

Η εξάπλωση των Μινύων αρχίζει από το 2.800 π.Χ. και κατά άλλους νωρίτερα. Επί βασιλείας του Ορχομενού οι Μινύες έφτασαν στο ψηλότερο σημείο της δόξας τους και τότε είναι που ίδρυσαν τον Ορχομενό της Βοιωτίας και πραγματοποίησαν τον μεγαλύτερο άθλο της εποχής τους, κατασκευάζοντας τα αποστραγγιστικά και αντιπλημμυρικά έργα στην πεδιάδα της Κωπαΐδας που είχε γίνει έλος.

Οι αρχαίοι Μινύες, όπως αναφέρει ο καθηγητής Γεωλογίας κ. Ηλίας Μαριολάκος, είχαν τεχνικές γνώσεις και εμπειρία, που ακόμα και σήμερα τα έργα τους προκαλούν θαυμασμό. Επιπλέον είχαν γνώσεις, ως προς την οργάνωση του εργοταξίου, τη σίτιση, τη διαμονή, τις μεταφορές, κλπ.

Πηγές Χαρίτων

Πάνω από τη Μεγ. Καταβόθρα

Διώρυγα των Μινύων

Κάστρο του Γλα

Μεγάλη Καταβόθρα ή Σπηλιά του Ηρακλή

Η είσοδος στην υπόγεια σήραγγα

Η είσοδος στο κάστρο του Γλα πνιγμένη στα αγριόχορτα

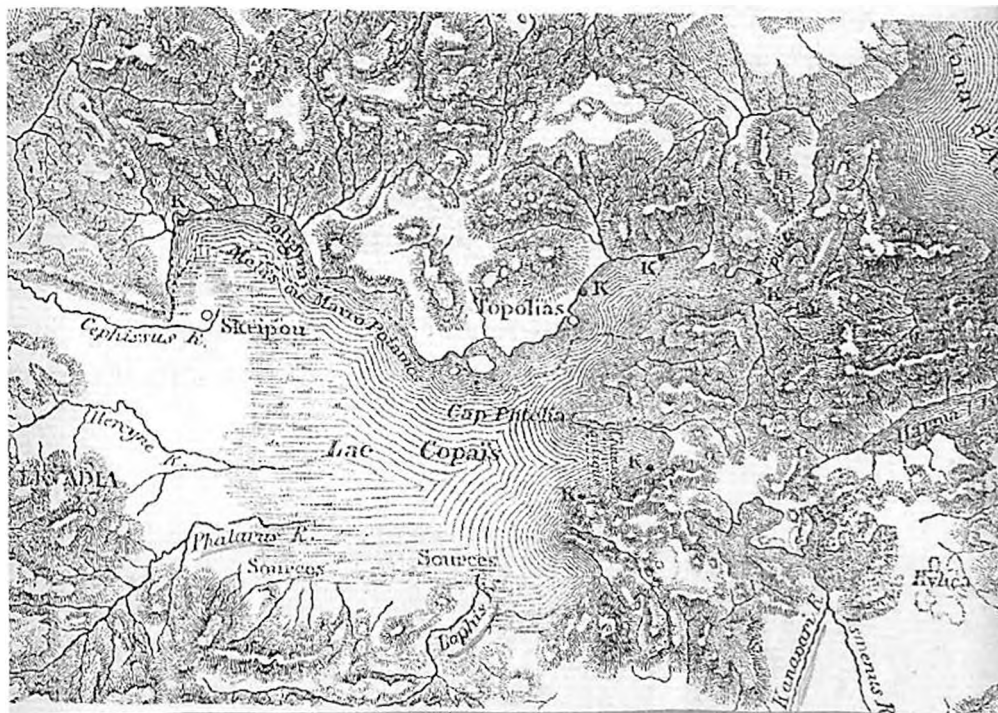
Η ΛΙΜΝΗ ΚΩΠΑΪΔΑ

Η ιστορία της λίμνης Κωπαΐδας.

Κάποτε, η Κωπαΐδα ήταν η μεγαλύτερη λίμνη της Ελλάδας. Πριν από 10 εκατομμύρια χρόνια ένα τεκτονικό βύθισμα δημιούργησε το λεκανοπέδιο της Κωπαΐδας, εκτάσεως 200 περίπου τετραγωνικών χιλιομ. Πριν 11.500 χρόνια πριν από σήμερα ανεβαίνει η στάθμη των υδάτων της γης επειδή έλιωναν οι πάγοι. Οι έντονες βροχοπτώσεις, που ήρθαν μετά το λιώσιμο των πάγων, πλημμύρισαν το λεκανοπέδιο μετατρέποντάς το σε λίμνη. Ο Στράβωνας μας λέει ότι η λίμνη είχε μήκος 24 χιλιόμ., πλάτος 13 και κάλυπτε 380 στάδια, δηλαδή 70 περίπου τετρ. χιλιόμετρα. Η λίμνη είχε στα όριά της ασβεστολιθικά πετρώματα, τα οποία εξαιτίας των σεισμών διερράγησαν. Από αυτές τις ρωγμές τα νερά διοχετεύονταν υπογείως και, ή εξαφανίζονταν στα έγκατα της γης ή ανέβλυζαν σε χαμηλότερα σημεία ως πηγές. Ορισμένα από τα υπόγεια ύδατα συγκοινωνούσαν με τις λίμνες Υλίκη και Παραλίμνη, ενώ ένα άλλο μέρος διοχετευόταν στον κόλπο της Λάρυμνα, στον Ευβοϊκού κόλπο. Το χειμώνα η στάθμη της λίμνης ανέβαινε 3 μέχρι 6 μέτρα, εξαιτίας των έντονων βροχοπτώσεων και το λιώσιμο των χιονιών. Το καλοκαίρι τα νερά έφευγαν δια μέσου των φυσικών ρωγμών και καταβροθών που τις βλέπουμε και σήμερα στα ασβεστολιθικά βράχια της βόρειας παραλίας της λίμνης. Επειδή η υπόγειος διαρροή των υδάτων γινόταν στα υψηλότερα του επιπέδου του λεκανοπεδίου, εκεί που βρίσκονταν οι καταβόθρες και οι ρωγμές, το καλοκαίρι η Κωπαΐδα μετατρέποταν σε έλη. Η λίμνη ήταν ονομαστή για τα εξαιρετικά «αυλικά καλάμια» που φύτρωναν στις όχθες της, για τα σχοινιά με τα οποία έφτιαχναν τα «αλιάρτια σχοινιά», μα προπαντός για τα ψάρια της και τα νοστιμότατα χέλια της. Οι κάτοικοι έβοσκαν τα πρόβατά τους στις πλαγιές των βουνών, γύρω από τη λίμνη, κυνηγούσαν μέσα στις καλάμιές τα θηράματα, ψάρευαν και καλλιεργούσαν τις παραλίμνιες εκτάσεις. Ζούσαν σχεδόν νομαδική ζωή, μετακινούμενοι από εποχή σε εποχή. Λίγα πρωτόγονα εργαλεία βρέθηκαν καθώς και θραύσματα σπασμένων πήλινων δοχείων και μερικά θεμέλια κατοικιών. Οι λίμνη είχε πολλά ονόματα, όπως Κηφισίδα, Ορχομενία, Αλιαρτία, Ογχηστία, Ελευσίς, Ακραιφνίς, από τα ονόματα των παρακείμενων πόλεων. Την τελική ονομασία την πήρε από την αρχαία πόλη Κώπαι, το σημερινό Κάστρο.

Τα νερά της λίμνης ενισχύονταν και από τους ποταμούς Μέλανα, Κηφισό, Έρκυνα, Φάλαρο ή Κοράλιο, Τρίτων και άλλους μικρότερους. Ο Τρίτων ποταμός είναι αυτός που πλημμύρισε τις παραλίμνιες πόλεις της Κωπαΐδας Ελευσίς και Αθήναι και βυθίστηκαν στο βυθό της λίμνης.

* ΠΗΓΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΓΕΩΛΟΓΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΛΙΜΝΗΣ ΚΩΠΑΪΔΑΣ ΑΠΟ ΤΟ BLOG:
<http://bloas.sch.gr/vasniavi>

ΛΙΜΝΗ ΚΩΠΑΪΔΑ

Τα αποστραγγιστικά έργα των Μινύων

Οι συχνές εναλλαγές της στάθμης των υδάτων της λίμνης αφενός μεν δεν επέτρεπε τη συστηματική καλλιέργεια της γης αφετέρου δε είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ελών που προκαλούσαν αρρώστιες στους κατοίκους των παραλίμνιων περιοχών.

Όταν στον Ορχομενό βασιλιάς ήταν ο γιος του Μινύα, ο Ορχομενός, η πόλη γνώρισε μεγάλες δόξες και πλούτη. Ήταν αυτός που σχεδίασε το αποξηραντικό δίκτυο της Κωπαΐδας. Ένα τέτοιο έργο το 16^ο αι. π.Χ., κατά τη Μυκηναϊκή εποχή, και κατά άλλους αρχαιότερα, τον 20^ο αι. π.Χ., μας προκαλεί θαυμασμό αλλά και συγχρόνως ερωτήματα του τύπου, "τι γνώσεις είχαν οι Μινύες; - από πού ήρθαν; κ.ά".

Για το έργο αυτό οι αρχαίοι συγγραφείς δεν μας δίνουν καμιά περιγραφή της αποξήρανσης, όλοι όμως συμφωνούν ότι το έργο έγινε πριν τον Τρωικό πόλεμο. Το δίκτυο είναι και σήμερα αντικείμενο μελέτης επιστημόνων-ερευνητών, στους οποίους προκαλούν θαυμασμό οι τεράστιες τεχνικές γνώσεις των ανθρώπων της μακρινής εποχής.

Οι Μινύες αντί να αφήσουν τα νερά του Κηφισού και του Μέλανα να χυθούν και να πλημμυρίσουν την πεδιάδα κατασκεύασαν ένα μεγάλο κανάλι μήκους 25 χιλιομέτρων, πλάτους 40 μέτρων και βάρους 2 έως 3 μέτρων, την περίφημη "Διώρυγα των Μινύων".

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι η στάθμη στο κανάλι ήταν 1,5-2 μέτρα ψηλότερα από τον πυθμένα της αποξηραμένης λίμνης, δηλ. ψηλότερα από την επιφάνεια του εδάφους που καλλιεργούσαν, αλλά και την επιφάνεια όπου είχαν αναπτυχθεί ολόκληρες πόλεις, ενώ η στεγανότητα τω έργων ήταν απόλυτη.

Η βόρεια αυτή διώρυγα (κανάλι), έπαιρνε τα νερά του Κηφισού και του Μέλανα, τα περνούσε στις Όλμονες (Στροβίκι), συνέχιζε στις Κώπες (Κάστρο) και κατέληγε στις καταβόθρες του βόρειου- ανατολικού άκρου της Κωπαΐδας, στις καταβόθρες της Μπίνιας και της Μεγάλης που είναι στο Νέο Κόκκινο, κάτω από το εκκλησάκι του Άι Γιάννη που λέγεται και σπηλιά του Ηρακλή

Η δεύτερη διώρυγα, η κεντρική έπαιρνε τα νερά της Έρκυνας στη Ράχη, περνούσε το χωριό Μαυρόγεια και διέσχιζε την κεντρική Κωπαΐδα ώσπου συναντούσε την τρίτη διώρυγα.

Η τρίτη διώρυγα, στο νότο, έπαιρνε τα νερά του Ψάλαρου, από την περιοχή της Κορώνειας, του Λόφιδος της Αλιάρτου και άλλων χειμάρρων του Ελικώνα, περνούσε κοντά στη νησίδα Γλα και χυνόταν στην πρώτη διώρυγα που τη συναντούσε κοντά στο Κάστρο. Όλες οι διώρυγες(κανάλια) συνοδεύονταν με αντιπλημμυρικά αναχώματα.

Οι Μινύες για την καλύτερη αποχέτευση των υδάτων άνοιξαν πελώριες καταβόθρες και βάρουν μερικές φυσικές που ήδη υπήρχαν. Τέτοιες καταβόθρες υπάρχουν πάνω από τριάντα. Οι είσοδοι σήμερα αυτών των καταβόθρων έχουν κλείσει από χώμα κι άλλες φερτές ύλες και χρησιμοποιούνται από τους κτηνοτρόφους ως στάνες.

Επειδή στο βορειοανατολικό στενό της Κωπαΐδας τα νερά ήταν βαθιά και δεν μπορούσαν να αποστραγγιστούν, οι Μινύες έσκαψαν το συμπαγή βράχο που βρίσκεται στο Νέο Κόκκινο μια υπόγεια σήραγγα, μήκους 2.230 μέτρων, πλάτους 1,50 μ. και ύψους 1,80 μ. και διοχέτευαν τα νερά στη θάλασσα, στην περιοχή της Λάρυμνας. Δεξιά κι αριστερά της διαδρομής υπάρχει ένα πλήθος από μικρά τούνελ που τα περισσότερα συναντούν μετά από κάποιες ελικοειδείς

διαδρομές και πάλι στον κεντρικό διάδρομο της καταβόθρας ή δεν καταλήγουν πουθενά.

Κατά μήκος της διαδρομής υπάρχουν πολλές νυχτερίδες και "γουανό"-περιπτώματα νυχτερίδων- που στην κυριολεξία σχηματίζουν βουναλάκια, ειδικά προς το τέλος της διαδρομής.

Σε αυτή τη σήραγγα έφτιαξαν και 16 κάθετα ανοίγματα-φρεάτια-σε απόσταση το καθένα 100 μέχρι και 200 μέτρα το ένα από το άλλο. Τα φρεάτια είχαν βάθος από 18 έως 60 μέτρα, ανάλογα με τη διαμόρφωση του εδάφους. Πρώτα ανοίχτηκαν τα φρεάτια και μέσω αυτών σκάφτηκε η σήραγγα στο βράχο. Εν συνεχεία αυτά χρησίμευαν για τον έλεγχο της ροής του νερού και για τη συντήρηση. Σήμερα τα φρεάτια είναι καλυμμένα από χύμα.

Πρόκειται για ένα εκπληκτικό έργο που δύσκολα καταλαβαίνει κανείς ότι είναι τεχνητό και μόνο παρατηρώντας το προσεκτικά μπορεί να δει σημάδια ότι έχει παρέμβει ανθρώπινο χέρι για να διευθετηθεί η καταβόθρα και τα νερά να φεύγουν ανεμπόδιστα. Η Μεγάλη καταβόθρα εσωτερικά έχει επενδυθεί, δεξιά κι αριστερά, με τον ίδιο προστατευτικό τοίχο που έχουν επενδυθεί και τα αντιπλημμυρικά αναχώματα.

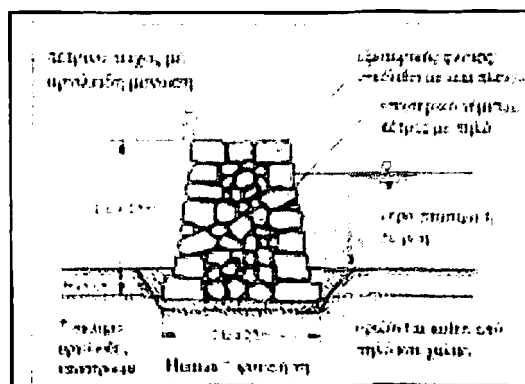
Οι Μινύες χρησιμοποιούσαν τις διώρυγες και ως πλωτά ποτάμια για μεταφορές με κωπήλατα πλεούμενα, διότι το ρεύμα δεν ήταν ορμητικό, διότι μεγαλώνοντας σκόπιμα την κοίτη του ποταμού, ελάττωσαν την ταχύτητά του. Ο καθηγητής Γεωλογίας στο Πανεπιστήμιο των Αθηνών, Ηλίας Μαριολάκος, ο οποίος έχει μελετήσει σε βάθος τα έργα των Μινύων, μας έχει δώσει ενδιαφέρουσες πληροφορίες. Σύμφωνα με τον καθηγητή, οι Μινύες σκόπιμα έβαλαν την στάθμη του νερού πιο ψηλά, 1,5 έως 2 μ., ώστε οι καλλιέργειες να ποτίζονται με την δύναμη της βαρύτητας. Ελάχιστα κανάλια στην Ευρώπη έχουν το νερό υψηλότερα από την πεδιάδα, οπότε για την άντληση του νερού απαιτείται μεγάλη κατανάλωση ενέργειας. Οι μακρινοί πρόγονοί μας, οι Μινύες, είχαν συλλάβει την έννοια της αειφόρου ανάπτυξης, για το καλό το δικό τους αλλά και των γενεών που θα έρθουν. Αυτό είναι δείγμα ποτισμένης κοινωνίας. Στα νότια του βόρειου καναλιού, τα αντιπλημμυρικά αναχώματα είχαν επενδυθεί με θαλάσσια άργιλο για στεγανότητα και στη στεγανότητα και στη συνέχεια το επένδυσαν με ογκόλιθους για προστασία από τη διάβρωση, όπως τα Κυκλώπεια τείχη. Στα σημεία όπου οι όχθες ήταν χαμηλές, έχτιζαν και δεύτερα ανάχωμα. Τα αναχώματα αυτά είχαν στη βάση πλάτος 35 μ. και στην κορυφή 30 μ., το δε ύψος ήταν 3,5-4 μ. περίπου. Το βόρειο τοίχωμα του καναλιού συμπίπτει, στα περισσότερα μέρη, με τα ανθρακικά πετρώματα που υπάρχουν στην περιοχή και όπου λείπουν υπάρχουν χωματοουργικά έργα.

Ο δρόμος που ενώνει το Κάστρο με τον Ορχομενό είναι στρωμένος πάνω στο ανάχωμα του καναλιού που οδηγούσε τα νερά στις Κώπες, το σημερινό Κάστρο και από κει με υπόγεια διάβαση έβγαιναν στη θάλασσα, κοντά στη Λάρυμνα. Ο πυθμένας της διώρυγας είχε επενδυθεί με άργιλο και χούμους για απόλυτη στεγανότητα. Ακόμη σήμερα το νερό κυλάει χωρίς διαρροές.

Ένας άλλος άθλος των Μινύων ήταν η σταθερή κλίση, που επέτυχαν να δώσουν σε μια έκταση 27 χιλ. Κάτι αναγκαίο για την υψομετρική διαφορά από την αρχή μέχρι την υπόγεια σήραγγα, για να μην προκαλούνται πλημμύρες. Η ελαφριά αυτή κλίση 0,1% (0,1 τοις χιλίοις), δηλαδή για κάθε χιλιόμετρο είχε 10 εκατοστά διαφορά ύψους, ή 1 μέτρο σε μήκος 10 χιλ. ή 2,5 μέτρα στο συνολικό μήκος του έργου.

Στην μινυακή Κωπαΐδα δεν υπήρχε μόνο ο μεγαλύτερος και μακρύτερος αγωγός και τα περισσότερα αναχώματα της εποχής, αλλά και η μεγαλύτερη τεχνητή λίμνη. Στο βορειοδυτικό άκρο της λεκάνης, κοντά στην πρωτεύουσα πρόχωμα μήκους 1,3 χιλ., ύψους 2μ., στερεωμένο με τείχος, μεγάλη τεχνητή λίμνη 12 τετραγ. χιλ. Τροφοδοτούσε τη λίμνη όλο το χρόνο με νερό ο Μέλανας ποταμός. Το νερό της τεχνητής λίμνης εξυπηρετούσε τη μεγάλη διώρυγα όταν το νερό δεν επαρκούσε για την ύδρευση των οικισμών και των καλλιεργειών στα βορειοανατολικά και η διώρυγα συνέχιζε να είναι πλωτή. Σύμφωνα με τον Θεόφραστο, τον μεγάλο φυσιοδίφη του 4ου αιώνα π.Χ. η λίμνη θα μπορούσε να είναι η Βοηδρία. Στη λίμνη ευδοκίμοιαν θρεπτικά υδρόβια φυτά και καλαμιές. Είναι πιθανόν η λίμνη να προσφερόταν και για ιχθυοκαλλιέργεια.

Οι Μινύες για να επιβλέπουν αυτό το αποστραγγιστικό- αρδευτικό έργο τους είχαν κατασκευάσει σταθμούς φρούρια σε διάφορα σημεία των παράκτιων βραχωδών λόφων.

Σχέδιο κατασκευής του αναχώματος

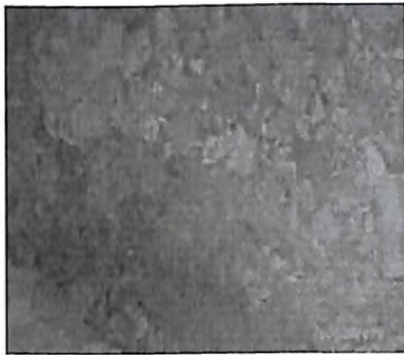
Η αποξήρανση, πάντως, της λίμνης έφερε πλούτο και πρόοδο σε 66 συνοικισμούς γύρω από αυτήν. Η συστηματική καλλιέργεια του εύφορου εδάφους έφερε στους Μινύες του Ορχομενού πλούτο, στρατιωτική ισχύ και άνθιση του πολιτισμού. Μπόρεσαν να οραματιστούν και να μετατρέψουν τα θανατηφόρα έλη, λόγω ελονοσίας, σε καρποφόρα εδάφη και αυτό τους βοήθησε να αξιοποιήσουν και την ναυτική τους ικανότητα, να ξανοιχτούν στις θάλασσες και να φέρουν τον ελληνικό πολιτισμό στον Ελλήσποντο, στη Μαύρη Θάλασσα και στα παράλια της Μ.Ασίας.

Για να πάρουμε μια ιδέα της τεχνολογίας και των γνώσεων των Μινύων, αρκεί να σκεφτούμε πως μετά την προϊστορική αποξήρανση της Κωπαΐδας, η επόμενη, αλλά αποτυχημένη προσπάθεια ήταν κατά την εποχή του Μεγάλου Αλεξάνδρου, με το χαλκιδαίο μηχανικό Κράτη και αργότερα με τους Ρωμαίους. Η επόμενη και η πιο σύγχρονη, άρχισε το 1834 και ολοκληρώθηκε το 1931.

Η τεχνική που χρησιμοποίησαν οι αρχαίοι Μινύες για την κατασκευή χωμάτων φραγμάτων είναι ίδια ακριβώς με αυτήν που διδάσκεται σήμερα στα Πανεπιστήμια και στα Πολυτεχνεία όλου του κόσμου. Μελετώντας το έργο των Μινύων ο καθηγητής Μαριολάκος συμπεραίνει ότι οι αρχαίοι Μινύες για να εκτελέσουν ένα τέτοιο έργο πρέπει να είχαν οπωσδήποτε προϋπάρχουσα εμπειρία, καθώς επίσης υδραυλικές και γεωτεχνικές γνώσεις πάνω στο αντικείμενο. Επίσης θα πρέπει να είχαν γνώσεις σχετικά με τις μεταφορές, την οργάνωση εργοταξίου, τη σίτιση, τη διανομή, τον εντοπισμό των ειδικών εδαφών, τη λατόμευση, τα εργαλεία, τα μηχανήματα, κλπ.

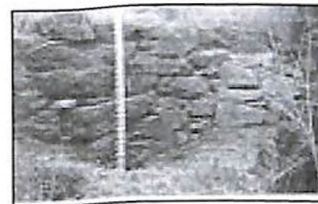
Εσωτερικό της υπόγειας σήραγγας

προστατευτικό τοίχωμα στη Μεγάλη Καταβόθρα

Το μέγεθος της Σπηλιάς του Ηρακλή

Τείχος στήριξης των αναχωμάτων- κυκλώπεια κατασκευή

Κάστρο Γλα- η είσοδος έχει κλείσει από τα αγριόχορτα και κανείς δεν μπορεί να επισκεφτεί το κάστρο

Εσωτερικό της σήραγγας

φωτ. από τον σπηλαιολόγο κ. Λελούδα

Ένα από τα 16 φρεάτια στο εσωτερικό της

τεχνητής σύραγγας

Η Διώρυγα των Μινύων στο Στροβίκι

Νούφαρα στη Διώρυγα των Μινύων

ΤΟ ΚΑΣΤΡΟ ΤΟΥ ΓΛΑ

Το Κάστρο του Γλα είναι από τα σημαντικότερα φρούρια - ακροπόλεις της αρχαιότητας. Η λέξη Γλα είναι παραφθορά του τουρκαλβανικού Κουλά που σημαίνει φρούριο. Σύμφωνα με τον Όμηρο εδώ βρισκόταν **πολυστάφυλος Άρνη**.

Όταν η Κωπαΐδα ήταν λίμνη ο λόφος ήταν νησί. Το ύψος του λόφου κυμαίνεται από 20 έως 50μ. Η ακρόπολης του Γλα είναι επταπλάσια από αυτής των Μυκηνών και δεκαπλάσια της Τίρυνθας. Στα ριζά του λόφου υπάρχουν φυσικές καταβόθρες από όπου χανόταν το νερό της λίμνης. Σήμερα αυτές οι καταβόθρες είναι στάνες όπου οι κτηνοτρόφοι της περιοχής φυλάνε τα πρόβατα. Ο λόφος είναι οχυρωμένος με κυκλώπεια τείχη πάχους **5,50 μ** και συνολικό μήκος **3 χλμ**.

Ο αρχαιολόγος Θρεψιάδης ανακάλυψε στον περίβολο μια κατοικία ή ανάκτορο που ίσως να ανήκε στον ηγεμόνα ή στους αξιωματούχους του βασιλιά του Ορχομενού, οι οποίοι φρόντιζαν για την καλή λειτουργία των αποστραγγιστικών και αντιπλημμυρικών έργων. Στο κεντρικό σημείο ήταν **ένα συγκρότημα κτηρίων που ονομάζεται αγορά**. Στα δωμάτια των κτιρίων βρέθηκαν πιθάρια με μεγάλες ποσότητες απανθρακωμένων σιτηρών. Αν και τα κτήρια της αγοράς προορίζονταν για αποθήκευση των αγροτικών προϊόντων, οι τοίχοι τους είχαν τοιχογραφίες.

Τα κτήριά τους καταστράφηκαν ξαφνικά από μια πυρκαγιά το 1200π.Χ.. Μετά την κατάρρευση των αποστραγγιστικών έργων και όταν η ακρόπολη αποκλείστηκε από τα νερά και πάλι της λίμνης ο λόφος του Γλα ή της αρχαίας Άρνης δεν ξανακατοικήθηκε.

Η ΠΕΔΙΑΔΑ ΤΗΣΚΟΠΑΪΔΑ ΓΙΝΕΤΑΙ ΠΑΛΙ ΛΙΜΝΗ

Μετά την μεγάλη έκρηξη της Θήρας, το 1630 π.Χ. ακολούθησαν σεισμοί που προκάλεσαν πολλές αναστατώσεις στον Μινωικό και εν γένει στον Ελλαδικό πολιτισμό, όπως και στο Μινυακό. Οι σεισμοί πιθανόν έφραξαν τις καταβόθρες και παραμελήθηκε πλέον η συντήρηση των έργων, καναλιών και αναχωμάτων. Περί το 1200 π.Χ. η πεδιάδα είχε μετατραπεί σε μια τεράστια λίμνη κατακλύζοντας πόλεις, καλλιέργειες και κααστρέφοντας τα έργα των Μινυών. Στην Κλασσική και Ελληνιστική εποχή ήταν γνωστή η λίμνη για τα πελώρια χέλια της και τα καλάμια για την κατασκευή αυλών. Ο Στράβων τη χαρακτηρίζει ως «αμφίβιον φύσιν» με 66 πόλεις, μικρές και μεγάλες πολλές πόλεις γύρω της.

Σύμφωνα με τη μυθολογία μας η Κωπαΐδα μετετράπη πάλι σε λίμνη εξαιτίας του στρατηγικού τεχνάσματος του Ηρακλή. ΟΙ Θηβαίοι είχαν υποταχθεί στους Μινύες και τους πλήρωναν φόρο για 20 χρόνια δίνοντάς τους τα 100 καλύτερά τους βόδια. Οι Θηβαίοι οδηγούμενοι από τον Ηρακλή μετέτρεψαν τον ρου του ποταμού και έφραξαν τη μεγάλη καταβόθρα στο Νέο Κόκκινο, που οδηγούσε τα νερά στον Ευβοϊκό κόλπο και έτσι η πεδιάδα πλημμύρισε πάλι.

Ο Ηρακλής ήταν στην εποχή του ο μεγαλύτερος υδραυλικός μηχανικός αλλά και γνώστης της γεωλογίας και όχι μόνο γι' αυτό και οι περισσότεροι άθλοι του σχετίζονται με υδραυλικά έργα, όπως η εκτροπή του Αχελώου, οι Στυμφαλίδες, στη λίμνη του Φενεού στην Κορινθία, οι στάβλοι του Αυγείου κ. ά.

*** ΟΙ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΑ ΑΠΟΣΤΡΑΓΓΙΣΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΤΩΝ ΜΙΝΥΩΝ ΣΤΗ ΛΙΜΝΗ ΚΩΠΑΪΔΑ ΑΝΤΛΗΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΟ ΒΛΟΓ: <http://blogs.sch.gr/vasniavi>**

ΤΟΠΙΚΟΙ ΜΥΘΟΙ

Ο Φρίξος και η Έλλη.

Ο Ορχομενός ήταν μια πλούσια πόλη. Βασιλιάς της ήταν ο Αθάμαντας που είχε γυναίκα του την Νεφέλη και δύο παιδιά, τον Φρίξο και την Έλλη. Η Νεφέλη πέθανε και ο Αθάμαντας παντρεύτηκε την Ινώ που ζήλευε πολύ τον Φρίξο και την Έλλη. Έτσι αποφάσισε να σκοτώσει το Φρίξο. Ζήτησε από τις γυναίκες να ψήσουν τους κόκκους του σιταριού για να μην φυτρώσει.

Η Ινώ δωροδόκησε τους αγγελιοφόρους για να πουν ψέματα στον Αθάμαντα ότι τάχα οι θεοί θέλουν να θυσιαστεί ο Φρίξος.

Ο Αθάμαντας σκεφτόταν αν έπρεπε να θυσιαστεί ο Φρίξος. Η Ινώ προσπάθησε και τελικά κατάφερε να τον πείσει. Οι ιερείς ετοίμασαν το βωμό του Διός στο Λαφύστιο για τη θυσία. Το τραγικό μαντάτο μαθεύτηκε γρήγορα. Ο βασιλιάς περπατούσε σκυφτός, κρατώντας από τα χέρια του τον Φρίξο και την Έλλη. Ακολουθούσε η Ινώ, γελώντας ικανοποιημένη από μέσα της. Ξαφνικά ξεπρόβαλε ένα χρυσόμαλλο κριάρι ενώ ένα αόρατο χέρι άρπαξε τον Φρίξο και την Έλλη

και τους έβαλε πάνω στο κριάρι.

Κάποιοι είπαν ότι το χέρι της Νεφέλης ήταν αυτό που προστάτεψε τα παιδιά. Ο Φρίξος ζήτησε από την Έλλη να προσέξει για να μην ζαλιστεί και πέσει. Όμως η Έλλη δεν τον άκουσε, έπεσε στην θάλασσα και πνίγηκε. Από τότε η θάλασσα αυτή ονομάστηκε Ελλήσποντος.

Ο Φρίξος κλαίγοντας συνέχισε το ταξίδι προς την Ανατολή και έφτασε στην Κολχίδα. Τέλος, θυσίασε στο Δία το κριάρι και το χρυσόμαλλο δέρμα, το έδωσε στο βασιλιά, ο οποίος το αφιέρωσε στον Άρη.

Οι Χάριτες.

Στην ελληνική μυθολογία, οι Χάριτες ήταν οι χάρες. Σύμφωνα με τον Ησίοδο και τον ποιητή Ονομάκριτο ήταν κόρες του Δία και της Ευρυνόμης με τα ονόματα : η Αγλαΐα η νεότερη, η Ευφροσύνη, η Θάλεια. Ορισμένες φορές αναφέρονται και άλλες Χάριτες όπως: η Αυξώ, η Χάρις, η Ηγεμόνη, Φαένα, η Πασιθέα

ή κατά τον Ερμεσιάναξ και η Πειθώ.

Κατ' άλλους οι Χάριτες ήταν κόρες του Διονύσου και της Αφροδίτης ή όπως αναφέρει ο Αντίμαχος ήταν κόρες του Ήλιου και της Ναϊάδας Αίγλης. Ο Όμηρος ισχυρίζεται ότι ήταν μέρος της ακολουθίας της Αφροδίτης.

Οι Χάριτες ήταν θεές της γοητείας, της ομορφιάς, της ανθρώπινης δημιουργικότητας και της γονιμότητας. Αγαπούσαν πολύ την ομορφιά και έδωσαν στους ανθρώπους τα ταλέντα για τέχνη, στενά συνδεδεμένες με τις Μούσες. Οι Χάριτες συνδέονταν και με τον κάτω κόσμο και τα Έλευσίνια μυστήρια. Ο ποταμός Κηφισός κοντά στους Δελφούς ήταν ιερός γι' αυτές.

Οι Βοιωτοί λένε πως ο Ετεοκλής ήταν ο πρώτος που θυσίασε στις Χάριτες. Επιπλέον, γνωρίζουν πως καθιέρωσε τον αριθμό των Χαρίτων σε τρεις, αλλά δεν έχουν καμία παράδοση ως προς τα ονόματα που τους έδωσε. Οι Λακεδαιμόνιοι, ωστόσο, λένε ότι οι Χάρες είναι δύο και ότι καθιερώθηκαν από τον Λακεδαίμονα, γιο της Ταυγέτης, που τους έδωσε τα ονόματα Κλήτα και Φαένα.

Αυτά είναι κατάλληλα ονόματα για τις Χάρες, όπως είναι και αυτά που δόθηκαν από τους Αθηναίους, οι οποίοι από τα παλιά χρόνια λάτρευαν δύο Χάρες, την Αυξώ και την Ηγεμόνη. Από τον Ετεοκλή, που καταγόταν από τον Ορχομενό, μαθαίνουμε το έθιμο της προσευχής στις Χάρες.

Ο Αγγελίων και ο Τεκταύς, γιοι του Διονύσου, έφτιαξαν την εικόνα του Απόλλωνα για τους Δηλίους, θέτοντας τρεις Χάρες στο χέρι του. Επίσης, στην Αθήνα, πριν από την είσοδο στην Ακρόπολη, οι Χάρες παρουσιάζονται ως τρεις

ΑΝΑΖΗΤΩΝΤΑΣ ΤΑ ΧΝΑΡΙΑ ΤΩΝ ΜΙΝΥΩΝ ΣΤΗΝ ΚΩΠΑΪΔΑ

Άρθρο 4ου Δημ. Σχολ. Λιβαδειάς

Στις 4 Μαΐου 2011 και ημέρα ηλιοσηλάσιου από το 1ο

στο λίκνο της αναζητήσεως τα απομνημόνια των αποστράγγι- στικών - υπ'επιφάνειας των έργων και θέσεων στην πε- ριοχή της Κωπαΐδας, των εστι- στικών περίπου πριν 3.500 χρόνια και κατά άλλους 4.000 χρόνια. Είναι πιθανό ερωτα σου έχετε την εποχή του Αρκάδιου Οικουμενικού Συμβουλίου μας και ότι η αρχή η κατασκευή 380 σταθών ή μήκων 70 περίπου τεταρτημιαίων. Η αρχή έχει στα όριά της ασβεστολιθικά πε- τρώματα τα οποία εδάφη των στεγνών αναρροώνταν. Από αυτές τις εργασίες τα νερά διαγε- ννήσαν επάνω τους ή ερριπών- ζονται υπ'επιφάνεια της γης ή ανεβέλουν σε αμφοτέρω όρι- μα ως ποτάμι. Το νερό που τα νερά στο βυθό των υψών της κωπαΐδας μετατρέπονται σε ελα- στικό υλικό που μετατρέπονται τα ΜΑ εργαζόμενοι όπως και οι

της περιφέρειας. Οι Μινυες κατασκευάζουν στα βόρεια ένα μεγάλο και διαμέ- τρου 25 χιλιομέτρων, πλάτους 40 μέτρων και βάθους 2 έως 3 μέτρων, την πενήνη "Δω- ραία των Μινυών", όπου εκεί διακρίνονται τα νερά του Με- λαντα και του Κρητισού ποταμού κρητισών και άλλα βολήτοια κοιλία που σχηματίζουν τα νερά των άλλων ποταμών. Τα κοιλία αυτά συναντούνται τα

Βόρεια και 40ι στο κατήφορο του Γλά και 60ι στα νερά και 70ι λίγη υποκείμενα στις φυσικές καταρράξεις που υπάρχουν α ΜΑ και στη μέση η κωπαΐδα

Καίριο της Άρτης ή όπως είναι γνωστό Καστρί του Γλά Ο Καστρί είναι αρχαιολογικός με κεντρική τμήση χερσονήσους. Απέχει ως παρατηρήσεις για την επιτήρηση των έργων τους διαπιστώσει δεν κατόρθωσαν να φτάσουμε ούτε στην ενδο του καθέλου. Επομένως η αρχαιολογία ήταν το Λεο Κοκκινα Έδω πληροφόρηση η Μεγάλη Καταρράκτης ή 2η Λα του Μοκλή Αίμα ότι στην περιοχή αυτή δεν καταρ- ρα να μπούμε μέσα γιατί όπου δεν υπάρχει κανονική χαράκι και αυτό μέσα στην πλάσσει διατήρηση. Είναι άνω να, διαβράζει, κωπαία να διαβρεί τη στιγμή αλλά και τα

εργα που είναι κωπαΐδα Μινυών στα κοιλία της Γ. κωπαΐδα Στεροχωρηθίση πολύ Δε αυτή την καταρράκτη ο Μρα- κής για να κωπαΐδα τους Ου- χουμικούς που είχαν επηρεά- σουν στους σπουδαίους του τους Ορθολογίας έρθε, όπως και η Μοκλή κωπαΐδα, να γράφει στην αρχή της στιγμής με αποτέλεσμα η πέτρα που έπεσε εκείνη την εποχή της καταρ- ρακίας και η πέδαλα πληρό- ρα. Με το πέρας του ο Κωπαΐδας κατόρθω να κατα- στρέψει όλα τα απομνημόνια έργα που είναι φάξι οι Μινυες Ακούς και ούτως η προ- μινυών να ότι η Γράδα του Μοκλή στην αρχή της Μεγα- λης Καταρράκης κωπαΐδα και το κωπαΐδα που έπεσε και έφτασε εκείνη την εποχή. Στο όριο από Καστρί Ουρ- σμένο απόπαιμα στη θέση Στρο- βιλ και έδωκε τη θέση Στρο- βιλ στη θέση απομνημόνια- μτρο Δε πολλά είναι αυτά ο διαρκής υποκαταρκής επάνω στο ανάγλυφο των αντιπαρα- ροών έργων! Στη συνέχεια επαναπληρώ- σαν Ορθολογία Έδωκε το 0η αυθαρησία των Μινυών, τα θύματα και παρατηρήσει από υλικός των έργων των Χωρ- κωπαΐδα Οι Ορθολογία Λατρεία

ης Χάρτες και είχαν καθέλευσε γράφει προς ταπί του, το Χο-

ρήτρα Αναρροήσεως μένος του και της στήριξης, οι στήριξης από τα απομνημόνια έργα των Μινυών δεν θα καταρρακία να δια- σκεδόν ύποδα. γιατί δεν υπήρ- χουν καταρρακία της καταρρακίας που είναι, αλλά και και διαρκή μινυών που οδήγησαν σε αυτό χαράκι και την καταρ- ρα και αμφοτέρω φάξι οι Μινυες, όπως και ούτως η προ- μινυών να ότι η Γράδα του Μοκλή στην αρχή της Μεγα- λης Καταρράκης κωπαΐδα και το κωπαΐδα που έπεσε και έφτασε εκείνη την εποχή. Στο όριο από Καστρί Ουρ- σμένο απόπαιμα στη θέση Στρο- βιλ και έδωκε τη θέση Στρο- βιλ στη θέση απομνημόνια- μτρο Δε πολλά είναι αυτά ο διαρκής υποκαταρκής επάνω στο ανάγλυφο των αντιπαρα- ροών έργων! Στη συνέχεια επαναπληρώ- σαν Ορθολογία Έδωκε το 0η αυθαρησία των Μινυών, τα θύματα και παρατηρήσει από υλικός των έργων των Χωρ- κωπαΐδα Οι Ορθολογία Λατρεία

ΕΙ ΚΑΙΣΤΙ 4ΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΛΙΒΑΔΕΙΑΣ

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΓΕΩΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ - ΓΕΩΜΥΘΟΛΟΓΙΚΑ ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ
ΤΗΣ ΒΟΙΩΤΙΑΣ:

- ☺ ΑΛΑΛΚΟΜΕΝΕΣ - ΚΟΡΩΝΕΙΑ ΚΑΙ ΘΕΑ ΑΘΗΝΑ
- ☺ ΑΚΡΑΙΦΝΙΟ: ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΘΕΑΣ ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΚΑΙ ΗΡΩΟ
ΤΟΥ ΠΤΩΟΥ

ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΣΤΟ ΑΚΡΑΙΦΝΙΟ
ΣΤΟ 4^{ΟΥ} ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΛΙΒΑΔΕΙΑΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ : ΜΠΑΡΛΑ - ΝΙΑΒΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

Αλαλκομενές, η πατρίδα της Αθηνάς

Παίρνοντας το δρόμο Λιβαδειά - Θήβας και πριν το χωριό Αγία - Παρασκευή στρίβουμε αριστερά και μετά δυο χιλιόμετρα συναντάμε το χωριό Αλαλκομενές, πρώην Μαμούρα. Λίγα τα σπίτια και μια εκκλησία είναι όλο και όλο το χωριό. Οι ερευνητές λένε ότι οι αρχαίες Αλαλκομενές βρίσκονταν λίγο ανατολικότερα του σημερινού χωριού.

Το όνομά της το πήρε, κατά μία εκδοχή, από έναν ντόπιο ήρωα τον Αλαλκομενέα. Ο Αλαλκομενέας σύμφωνα με ένα στίχο του Θηβαίου ποιητή Πίνδαρου, είναι ο πρώτος άνθρωπος της Βοιωτίας που γεννήθηκε από τη φύση της πατρίδας του. Αναδύθηκε από τη λίμνη Κωπαΐδα που την εποχή εκείνη ονομαζόταν Κηφισίδα.

Η Αλαλκομενές κατά την αρχαιότητα ήταν μια πόλη μικρή και ανοχύρωτη αλλά απόρθητη. Τη σέβονταν γιατί πίστευαν ότι σε αυτή τη μικρή πόλη, σύμφωνα με τον Στράβωνα και το Διόδωρο το Σικελιώτη, γεννήθηκε η θεά Αθηνά, η λαμπρότερη μορφή του δωδεκάθεου των αρχαίων. Σύμφωνα με μια αρχαία παράδοση η Αθηνά γεννήθηκε αθόρυβα εδώ στις Αλαλκομενές και ανατράφηκε δίπλα στο χείμαρρό της τον Τρίτωνα,* γι' αυτό και Τριτωνίδα ονομάστηκε. Το ίδιο λέει και ο περιηγητής Πausανίας που επισκέφτηκε τις Αλαλκομενές στο ταξίδι του στη Βοιωτία. Και ο Όμηρος στην Ιλιάδα την αποκαλεί Αλαλκομενίδα και Τριτογένεια.

Ένα άλλο πολύ συνηθισμένο κοσμητικό επίθετο της Θεάς, το «Παλλάς» που συνόδευε το όνομά της και πολλές φορές το αντικαθιστούσε, σύμφωνα με άλλο μύθο, που αναφέρει ο Απολλόδωρος, το χρωστούσε η Αθηνά στις Αλαλκομενές.

Όταν η θεά περνούσε την παιδική της ηλικία στις όχθες του Τρίτωνα των Αλαλκομενών έκανε παρέα με την κόρη του Παλλάδα. Με αυτήν έπαιζε και με αυτήν συναγωνιζόταν στα πολεμικά παιχνίδια. Μια μέρα όμως λογομάχησαν και ήρθαν στα χέρια. Και καθώς ετοιμαζόταν η Παλλάδα να κτυπήσει την Αθηνά, ο Ζευσ ανησύχησε για τη ζωή της κόρης του και την κάλυψε με την αιγίδα ** για να την προστατέψει. Καθώς η Παλλάδα είδε την αιγίδα του Δία τρόμαξε και έστρεψε το βλέμμα της στον ουρανό από σεβασμό, τότε βρήκε την ευκαιρία η

Αθηνά και την σκότωσε με το δόρυ της.

Η Αθηνά μετάνιωσε και υπέφερε για το χαμό της φίλης της. Για να μετρίασε τον πόνο της έφτιαξε ένα ξύλινο ομοίωμα (ξόανο), το ονομαστό Παλλάδιον, του σκέπασε το στήθος με την αιγίδα και το 'στησε στον Όλυμπο δίπλα στο Δία για να τιμάται. Αυτό ήταν το Παλλάδιον που είχε ρίξει στο Ίλιον ο Δίας προκειμένου να γίνει απόρθητο. Όσο ήταν το Παλλάδιον στο Ίλιον δεν υπήρχε κανένας κίνδυνος. Αυτό το έμαθαν κάποτε οι Έλληνες γι' αυτό μπήκαν κρυφά από ένα οχετό και το έκλεψαν ο Οδυσσέας μαζί με τον Διομήδη.

Την θεά Αθηνά αγαπούσαν ιδιαίτερα οι Βοιωτοί γιατί εκτός από θεά της σοφίας και της υγείας ήταν βοηθός του βιοτέχνη της νοικοκυράς και εμπυχώτρια στους πολέμους. Η Αθηνά πρωτόζεψε στ' αλέτρι τα βόδια, γι' αυτό και την ονόμαζαν «βουδεία». Αυτή ναυπήγησε την Αργώ για τα υπερπόντια ταξίδια, αυτή νίκησε την Αράχνη στην υφαντική, αυτή νίκησε τον Ποσειδώνα προσφέροντας στους Αθηναίους την ελιά, αυτή ανακάλυψε την χρυσοχοΐα, τη χαρακτηριστική, την αγγειοπλαστική, τη γλυπτική, την αρχιτεκτονική...

Σε αυτή λοιπόν την ακαταμάχητη και πολεμόχαρη θεά τους οι Βοιωτοί είχαν κτίσει σπουδαίο ναό στις όχθες του χειμάρρου των Αλαλκομενών Τρίτωνα.

Στο ναό αυτό υψωνόταν το χρυσελεφάντινο άγαλμά της, το αρχαιότερο που είχε κατασκευαστεί προς τιμήν της. Με το δεξί της χέρι τίνιζε το κοντάρι της προς τα εμπρός και με το αριστερό της πρόβαλλε την ασπίδα.

Μετά το 86 π.Χ. πέρασε από τη Βοιωτία ο Ρωμαίος στρατηγός Σύλλας. Αυτός δε σεβάστηκε τίποτε, ούτε το ναό ούτε το άγαλμα της θεάς το οποίο και πήρε. Λέγεται από τον Πλουτάρχου ότι για αυτήν του την ιεροσυλία ο Σύλλας τιμωρήθηκε αυστηρά διότι αρρώστησε και πέθανε. Μετά την κλοπή του αγάλματος της θεάς το ιερό των Αλαλκομενών παραμελήθηκε, σιγά σιγά έχασε την αίγλη του μέχρι που αφανίστηκε οριστικά.

* Ο Τρίτων ποταμός ίσως ήταν το μικρό ρέμα, το πλησιέστερο στο Σωληνάρι. Στις εκβολές του Τρίτωνα στην Κωπαΐδα ήταν οι μικρές πόλεις της αρχαιότητας που κατακλύστηκαν από τη λίμνη Ελευσίς και Αθήναι.

**Αιγίδα λεγόταν και η ασπίδα του Δία, την οποία έφτιαξε ο Ήφαιστος από το δέρμα της Αμάλθειας, της κατσίκας, με το γάλα της οποίας είχε ανατραφεί ο Δίας. Τη στόλισε κίολας με λαμπρές παραστάσεις. Μόνο σε έκτακτες περιπτώσεις ο Δίας τη δάνειζε στα

πιο αγαπημένα του παιδιά, την Αθηνά και τον Απόλλωνα. Ο Όμηρος ονομάζει το Δία «αιγίοχο», ακριβώς επειδή κρατούσε την αιγίδα.

Ο Αλαλκομενέας και τα Δαιδάλια.

Στις Αλαλκομενές οι Βοιωτοί γιόρταζαν τα Δαιδάλια ή Δαίδαλα. Τα Δαίδαλα ήταν μια θεαματική αλλά και φαιδρή και διδακτική γιορτή της «Νυμφευομένης» ή της «Τελείας» Ήρας, που την θεωρούσαν προστράτια του νόμιμου γάμου και γενικά προστράτια της γυναίκας, (κόρης, μνηστής και συζύγου) και αυστηρή φρουρό της οικογένειας.

Άρχιζαν τα Δαίδαλα από τις Αλαλκομενές, τα συνέχιζαν στις Πλαταιές και τα τελείωναν επάνω στην κορυφή του Κιθαιρώνα.

Όπως μας λέει ο μύθος, η Ήρα θυμωμένοι από τις παρεκτροπές και απιστίες του άντρα της Δία εγκαταλείπει τη συζυγική στέγη επάνω στον Όλυμπο και αποσύρεται στα δάση του Κιθαιρώνα της Βοιωτίας, από όπου με κανένα τρόπο δε δεχόταν να επιστρέψει κοντά του.

Μάταια την αναζητούσε, εκείνη αμετάπειστη στις υποσχέσεις του και ανένδοτη στα παρακάλια του αρνιόταν πεισματικά να επιστρέψει στον Όλυμπο. Ο Δίας δεν ήξερε πλέον τι κάνει γι' αυτό και αποφάσισε να ζητήσει βοήθεια από τον Βοιωτό ήρωα Αλαλκομενέα ή Αλαλκομένη που ήταν γνωστός για την πολυμάθειά του.

Ο Αλαλκομενέας σοφός που ήταν τον συμβούλεψε να κόψει ένα κομμάτι ξύλο από το δάσος των βελανιδιών που υπήρχε στις Αλαλκομενές* και με αυτό να κατασκευάσει ένα γυναικείο ξύλινο άγαλμα (ξόανο, δαίδαλο). Να το σκεπάσει με νυφικό πέπλο, και να το πάρει πλάι του επάνω σε αμάξι, που θα το έσερναν δυο βόδια και να διαδώσει ότι παντρεύεται την κόρη του Ασωπού Πλάταια. Έτσι και έκανε ο Δίας.

Η Έριδα πληροφορεί την Ήρα ότι ο άντρας της παντρεύεται την Πλάταια και ότι ο κόσμος άρχισε να την προσκυνάει για βασίλισσα του ουρανού και αμέσως κατεβαίνει από τον Κιθαιρώνα γεμάτη ζήλια και θυμό. Φτάνοντας στις Πλαταιές και βλέπει τη μεγαλοπρεπή γαμήλια πομπή να περνάει στους δρόμους της πόλης, μουσικούς να τραγουδούν τον υμέναιο (γαμήλιο άσμα), τις Τριτωνίδες νύφες να κουβαλούν το νερό του νυφικού λουτρού και σε ανθοστόλιστο άρμα το ν άντρα της να έχει αγκαλιά την πανέμορφη και καταστόλιστη νύφη. Αφρίζοντας από τη ζήλια της πηδάει στο άρμα και

ρίχνεται της νύφης και της ξεσκίζει το πέπλο. Σαν είδε όμως αντί νύφης ξόανο, ντράπηκε για την ανάρμοστη συμπεριφορά της. Χαμογελάει στο Δία και γελά με τη καρδιά της για το πονηρό κόλπο. Συνεχίζουν ύστερα τη γαμήλια πομπή με νύφη τώρα την Ήρα και τερματίζουν στον Κιθαιρώνα όπου η Ήρα έκαψε το ξόανο.

Σε ανάμνηση από του περιστατικού γιορτάζονταν κάθε χρόνο τα Κοινά. Δαίδαλα. Τα Μεγάλα Δαίδαλα γιορτάζονταν κάθε εξήντα χρόνια, στα οποία λάβαιναν μέρος όλοι οι Βοιωτοί, πανηγύριζαν στις Αλαλκομενές ξεχωριστά κάθε επτά χρόνια και τα Μικρά Δαίδαλα που γιορτάζονταν στις Πλαταιές.

Όπως μας περιγράφει ο Πausανίας, στα μικρά Δαίδαλα οι Πλαταιείς είχαν κατασκευάσει ένα από τα ωραιότερα Ηραία, όπου στεγαζόταν άγαλμα της Τελείας Ήρας, έργο του Πραξιτέλη. Υπήρχε ακόμα και ένα άλλο άγαλμα αφιερωμένο στην Νυμφευόμενη Ήρα, έργο του γλύπτη Καλλίμαχου.

Στα μικρά Δαίδαλα οι Πλαταιείς άφηναν κομμάτια ψημένο κρέας ανάμεσα στις πανύψηλες βελανιδιές του δάσους των Αλαλκομενών και περίμεναν να δουν σε πιο δέντρο θα πάει το πρώτο κοράκι να αρπάξει το κρέας, από αυτό το δένδρο θα φτιαχνόταν το ομοίωμα της νύμφης, το οποίο έντυνα, στόλιζαν με νυφικό πέπλο και το περιτριγύριζαν πάνω σε αμάξι.

Στα Μεγάλα Δαίδαλα κάθε πόλη είχε το δικό της ξόανο. Τα ξόανα φτιαχνόντουσαν στις Αλαλκομενές στη γιορτή των Μικρών Δαιδάλων και τα μοίραζαν μεταξύ τους με κλήρο. Στη συνέχεια μετέφεραν τα ξόανα στις όχθες του Ασωπού ποταμού, τοποθετούσαν το καθένα επάνω στα αμάξια τους, όπου καθόταν σαν παράνυφος και μια κοπέλα, που την ονόμαζαν «νυμφεύτρια» και με πομπή και σειρά καθαρίζονταν στον ποταμό αφού έβαζαν κλήρο για τη σειρά. Στη συνέχεια ανέβαιναν στην κορυφή του Κιθαιρώνα.

Στον Κιθαιρώνα επάνω σε ειδικό μεγάλο ξύλινο βωμό, θυσίαζε κάθε βοιωτική πόλη με τους άρχοντές της έναν ταύρο στο Δία κι ένα δαμάλι στην Ήρα και οι ιδιώτες μικρά ζώα. Έπειτα αφού έτρωγαν, έπιναν και γλεντούσαν έκαιγαν πάνω στο βωμό όλα τα Δαίδαλα. Έτσι έκλεινε η γαμήλια γιορτή των Μεγάλων Δαιδάλων, που ήταν αφιερωμένη στη συζυγική αρετή.

Ναός της Ιτωνίας Αθηνάς στην Κορώνεια.

Η Κορώνεια είναι αρχαία πόλη της Βοιωτίας, χτισμένη σε λόφο, κοντά στον ποταμό Φάλαρο. Αναφέρεται από τον Όμηρο στον κατάλογο των πόλεων που πήραν μέρος στον Τρωικό πόλεμο με τα καράβια τους, επίσης αναφέρεται από το γεωγράφο Στράβωνα, από το Στέφανο Βυζάντιο και από πολλούς άλλους αρχαίους συγγραφείς καθώς και από τον περιηγητή Πausανία

Οι αρχαιολόγοι έχουν ταυτίσει την Κορώνεια με κάποια ερείπια που βρέθηκαν στο λόφο πάνω από τον ποταμό Φάλαρο, δεξιά του δρόμου που οδηγεί στο σημερινό χωριό Κορώνεια. Ο Πausανίας αναφέρει ως ιδρυτή της Κορώνειας τον εγγονό του Σίσυφου και γιο του Θέρσαντου Κορωνό, που τον υιοθέτησε ο βασιλιάς του Ορχομενού Αθάμας, αδελφός του Σίσυφου, όταν έχασε τα παιδιά του. Τα δυο παιδιά που είχε αποκτήσει από τη Νεφέλη, Έλλη και Φρίξο και τα άλλα δυο από τη δεύτερη γυναίκα του Ινώ, το Λέαρχο που τον σκότωσε κατά λάθος ο Αθάμας και τον Μελικέρτη που είχε γκρεμιστεί μα τη μητέρα του στις Σκιρωνίδες πέτρες.

Ο ιστορικός Θουκυδίδης αναφέρει ότι η Κορώνεια ιδρύθηκε από τους Βοιωτούς της Θεσσαλικής Άρνης- Σοφάδες Καρδίτσας. Αναφέρει ότι οι σημερινοί Βοιωτοί 60 χρόνια μετά την άλωση της Τροίας διώχτηκαν από τους Θεσσαλούς και εγκαταστάθηκαν στη χώρα που σήμερα ονομάζεται Βοιωτία. Και ο Στράβων θεωρεί ως ιδρυτές της πόλης τους Βοιωτούς της Θεσσαλικής Άρνης.

Μετά την κάθοδό τους οι Βοιωτοί κατέλαβαν πρώτα τη Χαιρώνεια και τον Ορχομενό και έπειτα την Κορώνεια όπου ίδρυσαν το ναό της Ιτωνίας Αθηνάς, (επιθετικής, προμάχου, παράτολμης από το ίτης) κάτω στην πεδιάδα και προς το μέρος των Αλαλκομενών. Την Ιτωνία Αθηνά παρίσταναν οι αρχαίοι να φορεί στο στήθος αιγίδα, ασπίδα, να κρατά στο αριστερό της χέρι ασπίδα και να κραδαίνει με το δεξί της χέρι το δόρυ, δείχνοντας έτσι την ακατάβλητη μαχητικότητά της.

Οι Αλαλκομενές ήταν η γενέτειρα της Αθηνάς η Κορώνεια ήταν η μόνιμη κατοικία της πολεμόχαρης Θεάς, έτσι την παρουσιάζει στο ποίημα του ο Μυτιληναίο λυρικός ποιητής Αλκαίος., όπως αναφέρεται στο πιο κάτω ποίημα:

« Ω Δέσποινα Αθηνά, πολεμόχαρη εσύ,
που επάνω στην Κορώνεια εφρουρούσες

μπρος στο ναό σου τον κυματοκύκλωτο
πλάι στου Κωράλιου ποταμού τις όχτες.»

Στο ναό της Ιτωνίας Αθηνάς γιορτάζονταν τα **Ιτώνια** αλλά και τη μεγαλύτερη κοινή γιορτή του οι Βοιωτοί, τα **Παμβοιώτια**. Τα **Παμβοιώτια** ήταν αρχαία ελληνική ιερή ετήσια εορτή που λάμβανε χώρα στην αρχαία Βοιωτία προς τιμή της Θεάς Αθηνάς της Ιτωνίας.

Η σημαντικότητα της εορτής αυτής φαίνεται από το γεγονός ότι γιορταζόταν κατά τον ομώνυμο μήνα τον **Παμβοιώτιο** στον οποίο είχε δώσει το όνομά της. Ο Παμβοιώτιος αντιστοιχούσε με τον **Βοηδρομιώνα**, δηλαδή από τα μέσα του **Σεπτεμβρίου** μέχρι τα μέσα του **Οκτωβρίου**. Κατά την διάρκεια της εορτής αυτής όλες οι αρχαίες πόλεις της Βοιωτίας κήρυσαν μεταξύ τους **εκεχειρία**.

Ο ναός της Αθηνάς είχε ιδρυθεί από τον εγγονό του **Δευκαλίωνα** και της **Πύρρας** και το γιο του **Αμφικτύωνα** και της νύμφης **Μελανίππης Ίτωνα**. Ο Ίτωνας ήταν πατέρας του Βοιωτού, από τον οποίο κατάγονταν οι Βοιωτοί. Ο ναός στολιζόταν με τα χάλκινα

αγάλματα της Αθηνάς και του Δία έργα του γλύπτη **Αγορακρίτου**, μαθητή του γλύπτη **Φειδία**. Στον ναό υπήρχαν και τα αγάλματα των **Χαρίτων**.

Υπάρχει η εξής παράδοση: στην ιέρεια της Θεάς, την **Ιοδάμα**, η οποία είχε μπει νύχτα στο τέμενος παρουσιάστηκε η **Αθηνά** με το κεφάλι της **Μέδουσας Γοργόνας** πάνω στο χιτώνα της, μόλις η **Ιοδάμα** είδε το κεφάλι έγινε πέτρα. Γι' αυτό μια γυναίκα βάζοντας φωτιά πάνω στο βωμό της **Ιοδάμας**, λέει τρεις φορές στη βοιωτική διάλεκτο πως η «**Ιοδάμα ζει και θέλει φωτιά**».

Η **Ιοδάμα** ήταν κόρη του γιου του **Αμφικτύωνα** **Ιτώμου**, ιδρυτή του ναού της Ιτωνίας Αθηνάς. Σε μια άλλη λιγότερο γνωστή παράδοση θέλει την **Ιοδάμα** να είναι **αδελφή** της **Αθηνάς**, η οποία μια μέρα ασκούμενη με τα όπλα της σκότωσε την **Ιοδάμα** χωρίς να το θέλει.

Στον μύθο η, η οποία κατά τους χειμωνιάτικους μήνες ναρκώνεται χωρίς να πεθαίνει και περιμένει τη ζεστασιά της άνοιξης για να αναστηθεί. Το καθημερινό

άναμμα της φωτιάς στο βωμό και η τριπλή αναφώνηση της φράσης ότι η Ιοδάμα ζει είχε σκοπό να κάνει γρηγορότερη την αφύπνιση της βλάστησης.

Η **ακρόπολη της Κορώνειας** βρισκόταν σε ύψωμα, δύο χιλιόμετρα περίπου δυτικά του σημερινού χωριού της Αγίας Παρασκευής, και ήταν ανάμεσα σε δυο ρέματα , το Φάλαρο και το Κουράλιου.

Εκτός από το ναό της **Ιτωνίας Αθηνάς** στην Κορώνεια υπήρχε σπουδαίος βωμός του **Ερμή του επιμήλιου**, δηλαδή του Θεού των κοπαδιών, υπήρχε επίσης ο βωμός των ανέμων, ο ναός της **Ήρας με άγαμά της**, που στο χέρι της έχει Σειρήνες, έργο του Θηβαίου γλύπτη **Πυθόδωρου**. Κατά μία παράδοση η Ήρα έπεισε τις κόρες του Αχελώου, τις Σειρήνες, να ανταγωνιστούν στο τραγούδι τις Μούσες. Οι Μούσες νίκησαν τις Σειρήνες τους έβγαλαν τα φτερά τους και έφτιαξαν στεφάνια για τον εαυτό τους. Επίσης υπήρχε το ιερό του **Ηρακλή Παλαίμονα**, του ιδρυτή της πόλης **Κόρωνου**. Στην **Πόντζα**, στο εξωκλήσι των Ταξιαρχών υπήρχε ναός των **Νυμφών και των Χαρίτων**. Καθώς και ναός της **Θεσμοφόρου Δήμητρας**, που πανηγύριζε το Φθινόπωρο, εποχή της αρπαγής της Περσεφόνης από τον Πλούτωνα. Στην Πόντζα είχαν κτίσει και οι ρωμαίοι θερινά ανάκτορα.

Πολύ σπουδαία ήταν τα βοιωτικά νομίσματα που κόβονταν στην **Κορώνεια** και ήταν τα ομορφότερα της Ελλάδας. Από τη μια πλευρά είχαν την **στρογγυλή ασπίδα** με

πάνω.

τις ημικυκλικές τομές και από την άλλη είχαν την **κεφαλή της Ιτωνίας Αθηνάς** ή το Γοργόνειο. Το γοργόνειο, ήταν η **κεφαλή της Μέδουσας Γοργόνας** που είχε ο χιτώνας της Αθηνάς όταν παρουσιάστηκε μια νύχτα στην **ιερεία Ιοδάμα** , όπως αναφέραμε πιο

Ακραιφνιο :Το Ηρώο του Πτώου και ο ναός της Θεάς Δήμητρας στο Καστράκι.

Για να επισκεφτεί κάποιος τον αρχαιολογικό χώρο στη θέση **Καστράκι** παίρνει το δρόμο που οδηγεί στο Μοναστήρι της Αγίας Πελαγίας. Ενάμισι χιλιόμετρα μετά το Ακραιφνιο στρίβεις δεξιά. Σημείο αναγνώρισης είναι η κολώνα της ΔΕΗ υψηλής τάσης, από αυτό το σημείο μπαίνεις σε ένα καλοδιατηρημένο χωματόδρομο. Μετά από καμιά 300-400 μ. στρίβεις δεξιά και αρχίζεις το ανηφορικό μονοπάτι που σε οδηγεί στο συγκρότημα του **Ηρώου Πτώου**. Το ηρώο του Πτώου αυτό ήταν αφιερωμένο στον τοπικό ήρωα Πτώο.

Ο Πτώος ήταν γιος του Αθάμαντα ή γιος του Απόλλωνα με τη Ζευξίππη ή βασιλιάς ή ήρωας της περιοχής. Το ηρώο ιδρύθηκε γύρω στο 600 π.Χ. μαζί με το συγκρότημα του ναό και το μαντείο του Πτώου Απόλλωνα. Αποτελείται από δυο συγκροτήματα, το πάνω και το κάτω που απέχουν μεταξύ τους 100 μέτρα περίπου.

Το **πάνω συγκρότημα** αποτελείται από ένα ναό που στα ανατολικά του ήταν ο βωμός του. Ο ναός ήταν αφιερωμένος στη **Θεά Δήμητρα**,, στη θεά της γεωργίας, από ευγνωμοσύνη για την αφθονία των περιοχών του Κωπαϊδικού κάμπου. Ο ναός δέσποζε στην περιοχή μιας και ήταν στο υψηλότερο σημείο.

Το **χαμηλότερο κτιριακό συγκρότημα** ήταν αφιερωμένος στον **Ήρωα Πτώο** και περιελάμβανε το Ηρώο, δηλαδή το μνημείο του, το βωμό το, που ήταν βορειοανατολικά του και στα νότια του Ηρώου υπήρχε ένας υπαίθριος χώρος σαν τάρατσα, όπου τοποθετούσαν ευθυγραμμισμένα τα αφιερώματα των μεταλλικών τριπόδων.

Ότι έχει απομείνει από το ναό της Δήμητρας

Σωρός από πέτρες που δείχνουν
το δρόμο στο ναό της Δήμητρας

Εδώ υπήρχε το Ηρώ
του Πτώου

Ο μύθος της αρπαγής της Περσεφόνης, κόρη της Θεάς Δήμητρας

Η Περσεφόνη ήταν η κόρη του Διός και της Δήμητρας. Σύμφωνα με ένα μύθο ο Ζευς έσμιξε με τη Δήμητρα μεταμορφωμένος σε ταύρο.

Σύμφωνα με το μύθο η Περσεφόνη συντροφιό με τις θυγατέρες του Ωκεανού, μάζευε άνθη εις του καταπράσινους λειμώνες. Ο θεός του Κάτω Κόσμου ο Πλούτωνας ήθελε πολύ να κάνει γυναίκα του την Περσεφόνη. Η Θεά Γαία για να τον βοηθήσει έκανε να βλαστήσει εμπρός στα πόδια της Κόρης ένα λουλούδι εξάισιο, ένας νάρκισσος με εκατό άνθη που όμοιός του δεν είχε ξαναφυτρώσει εις το ιερό χώμα. Ο νάρκισσος σκορπούσε ολόγυρα θεϊκό άρωμα. Μόλις η Κόρη έσκυψε να κόψει το λουλούδι και το άγγιξε με το τρυφερό της χέρι, η γη σεισθήκε και άνοιξε ένα μεγάλο χάσμα από όπου ξεπρόβαλε, επάνω εις το άρμα του με τα αθάνατα άλογα ο θεός του Άδη, Πλούτωνας. Ο θεός σήκωσε την Κόρη εις τα χέρια του, την ανέβασε εις το άρμα του και την οδήγησε εις το σκοτεινό του βασίλειο. Η Περσεφόνη θρηνούσε και ικέτευε τον πατέρα της, το Δία, να την συντρέξει.

Κανένας όμως δεν άκουσε τη φωνή της, εκτός από τη μητέρα της, Δήμητρα, και από τη θεά Εκάτη. Από όλους τους θεούς μόνο ο Ήλιος είδε το συμβάν.

Ταράχτηκε η Δήμητρα σαν άκουσε τις φωνές της κόρης της και άρχισε να την αναζητά. Η θεά περιπλανήθηκε και διέσχισε ολόκληρη την ιερή Γη που ευρίσκεται κάτω από τον ήλιο αλλά πουθενά δεν έβρισκε την κόρη της. Κατόπιν άνοιξε τα χέρια της και πέταξε σαν πουλί πάνω από τη θάλασσα.

Ερώτησε όλους τους θνητούς που συναντούσε περιπλανώμενη, όμως κανείς δεν την είχε δει. Ερώτησε και όσους θεούς συνάντησε αλλά κανείς δεν ήθελε να της φανερώσει το τραγικό μυστικό. Εννέα ημέρες αναζητούσε την κόρη της η Δήμητρα, στη Γη και στον Πόντο κρατώντας στα θεϊκά της χέρια δυο αναμμένους δαυλούς. Κατά το διάστημα αυτό δεν έφαγε καθόλου από τη θεϊκή αμβροσία ούτε δρόσισε τα χείλη της με νέκταρ.

Η Εκάτη ήταν η μόνη που είχε ακούσει τις φωνές της Περσεφόνης αλλά δεν είχε προλάβει να δει το συμβάν. Συμβούλεψε τη Δήμητρα να ρωτήσει τον ήλιο που

όλα τα βλέπει. Ο ήλιος δεν θέλησε να ξεγελάσει τη θεά και της είπε όλη την αλήθεια. Θύμωσε πολύ με το Δία που δεν εμπόδισε τον Πλούτωνα να αρπάξει την Περσεφόνης, έτσι η Δήμητρα αποφασίζει να μην επιστρέψει στον Όλυμπο.

Τα βήματά της την οδήγησαν στην Ελευσίνα. Η θεά είχε πάρει τη μορφή φτωχής γερόντισσας, εκάθησε πάνω σε ένα πηγάδι, το **Παρθένιον φρέαρ**, κάτω από τον ίσκιο μιας ελιάς για να ξεκουραστεί.

Το πιο κάτω άρθρο δημοσιεύτηκε σε τοπικά blogs, τοπικές εφημερίδες και στο blog του σχολείου μας, μαζί με τις ανάλογες φωτογραφίες.

Ναός της Δήμητρας, Ηρώ του Πτώου , Αλαλκομενές, Ιτωνία Αθηνά

Αναζητώντας τα Γεωμυθολογικά μονοπάτια της Βοιωτίας για άλλη μια φορά, εμείς τα παιδιά της ΣΤ2 πήραμε το δρόμο για το Ακραιφνιο. Ήταν η δεύτερη φορά που επισκεφτόμαστε το Ακραιφνιο. Ήταν πριν δυο χρόνια όταν επισκεφτήκαμε το ναό και το Μαντείο του Πτώου Απόλλωνα. Αυτή τη φορά μαζί με τα παιδιά της Ε2 επισκεφτήκαμε τον αρχαιολογικό χώρο του ναού της Δήμητρας και το Ηρώ του Πτώου. Το Ηρώ του Πτώου βρίσκεται στη θέση Καστράκι. Παίρνοντας το δρόμο προς το μοναστήρι της Αγίας Πελαγίας και 1,5 χιλιόμετρα από το Ακραιφνιο, στρίψαμε δεξιά στο χωμάτινο δρόμο που οδηγεί στο λόφο που βρίσκεται το Ηρώ του Πτώου και ο ναός της Δήμητρας.

Εκεί μας περίμενε ο κ. Γιάννης Μαυροδήμου, για να μας οδηγήσει στον αρχαιολογικό χώρο μιας και δεν υπήρχε ούτε ταμπέλα αλλά και το μονοπάτι που οδηγούσε εκεί δεν ήταν τόσο φανερό για κάποιον που δεν ξέρει την περιοχή. Ο Πολιτιστικός Σύλλογος " Απανταχού Ακραιφνιωτών" είχε καθαρίσει το μονοπάτι από τα πουρνάρια και τα αγριόχορτα για να μπορέσουμε να επισκεφτούμε το χώρο. Η φύση ήταν στις ομορφιές της, ευωδιαστές μυρωδιές σκόρπιζαν τα αγριολούλουδα στο πέρασμά μας. Αφού αφήσαμε το χωμάτινο δρόμο πήραμε το ανηφορικό μονοπάτι που μας οδηγούσε στο επάνω μέρος του αρχαιολογικού χώρου, που βρισκόταν ο ναός της Θεάς Δήμητρας και ο βωμός της.

Η θεά από αυτό το σημείο ήταν καταπληκτική. Μπροστά μας δέσποζε το βουνό Πτώο με το Μαντείο του Θεού Απόλλωνα. Οι πρόγονοί μας διάλεξαν το καλύτερο σημείο για να κτίσουν το ναό της Θεάς της γεωργίας, για να την τιμήσουν από ευγνωμοσύνη για την αφθονία των καρπών του κάμπου της Κωπαΐδας. Όλος ο αρχαιολογικός χώρος του ναού ήταν καλυμμένος με θυμάρι.

Εδώ, σε αυτό το χαρισματικό τόπο, μόνο το γλυκό κελάηδισμα των πουλιών ακουγόταν, οι ήχοι του "πολιτισμού" μας είχαν χαθεί. Σ' αυτό τον «άγνωστο» χώρο λιγοστοί θα είναι οι επισκέπτες σήμερα, μιας και δεν συναντήσαμε κανένα, παρά μόνο μια χαριτωμένη χελώνα. Το ανοιξιάτικο τοπίο και ο ναός της Δήμητρας μας έδωσαν την αφορμή ξαναθυμηθούμε το μύθο της αρπαγής της κόρης της Θεάς Δήμητρας, της Περσεφόνης, από τον Πλούτωνα και να αναφερθούμε στα Ελευσίνια Μυστήρια, γιορτή προς τιμή της Θεάς.

Στη συνέχεια πήραμε το δρόμο για να επισκεφτούμε τις Αλαλκομενές, τον τόπο γέννησης της Θεάς Αθηνάς. Σύμφωνα με ένα μύθο η θεά Αθηνά γεννήθηκε αθόρυβα στις Αλαλκομενές και ανατράφηκε δίπλα σε ένα χείμαρρο, τον Τρίτωνα, από τον Βοιωτό ήρωα τον Αλαλκομενέα. Οι αρχαίες Αλαλκομενές ήταν περίπου στην ίδια θέση με το σημερινό χωριό. Τη θεά Αθηνά την υπεραγαπούσαν οι Βοιωτοί και είχαν κτίσει ναό δίπλα στον Τρίτωνα, στον οποίο υπήρχε σπουδαίο χρυσελεφάντινο άγαλμα της Θεάς. Σπουδαίες γιορτές γίνονταν στις Αλαλκομενές, τα περίφημα Δαιδάλια. Μετά τις Αλαλκομενές πήραμε το δρόμο για την αρχαία Κορώνεια που βρίσκεται στα δεξιά του δρόμου προς το σημερινό χωριό Κορώνεια, στο λόφο που υπάρχει ο μισογκρεμισμένος πύργος της Ακρόπολης της Κορώνειας. Οι Βοιωτοί στην Κορώνεια είχαν κτίσει προς τιμήν της Θεάς Αθηνάς τον περίφημο ναό της Ιτωνίας Αθηνάς, της επιθετικής, της προμάχου Αθηνάς. Ο ναός της Αθηνάς είχε ιδρυθεί από τον εγγονό του Δευκαλίωνα και της Πύρρας, τον Ίτωνα. Στο ναό της Ιτωνίας Αθηνάς εκτός από τα Ίτωνια, γιόρταζαν οι Βοιωτοί τη μεγαλύτερη τους κοινή γιορτή τα "Παμβοιώτια". Το οδοιπορικό στο Ακράϊφνιο, στις Αλαλκομενές και στην Κορώνεια έφτασε στο τέλος. Θέλουμε να ευχαριστήσουμε τους δασκάλους μας που μας συνόδεψαν σε αυτό το ξεχωριστό οδοιπορικό, τον κ. Καραπιέρη Δημήτριο, τον κ. Κόκκινο Σπύρο και τη Διευθύντρια του σχολείου μας, κ. Μπάρλα - Νιαβή Βασιλική που ήταν οδηγός και ξεναγός μας.

Αισθανόμαστε την ανάγκη να ευχαριστήσουμε τον κ. Γιάννη Μαυροδήμου, από το Ακράϊφνιο, που μας οδήγησε στον αρχαιολογικό χώρο, και το Πολιτιστικό

Σύλλογο "Απανταχού Ακραιφνιωτών" που φρόντισε να καθαριστεί το μονοπάτι από τα αγριόχορτα που το είχαν εξαφανίσει.

ΤΈΛΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΛΕΒΑΔΕΙΑΣ

